

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

ÎN PAG. 6-7 :

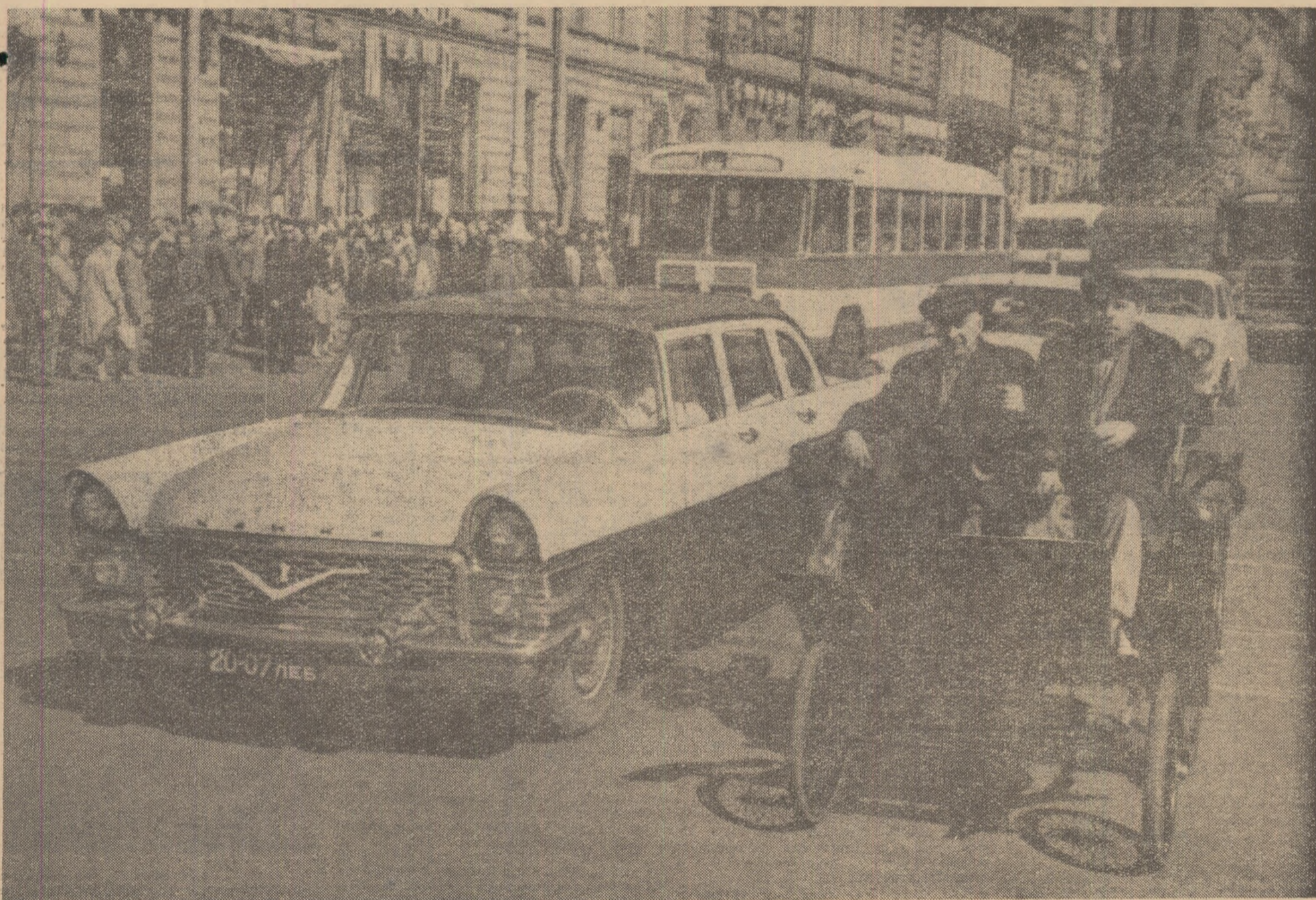
Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Lumea științei și tehnicii

CĂUTĂRI ȘI DESCOPERIRI

- **Metalele pure și ultrapure**
- **Cum s-a ajuns la elementul 102**
- **Substanța stelară...
produsă în laborator**

○ Întâlnire neobișnuită pe Nevski Prospekt: un „Benz” tip 1886 (restaurat de doi amatori) și o „Ceika” model 1963

Zece întrebări puse contemporanilor

de Petru Vintilă
(pag. 5)

★ **FILMUL** ★

(pag. 8)

ANUL XIX

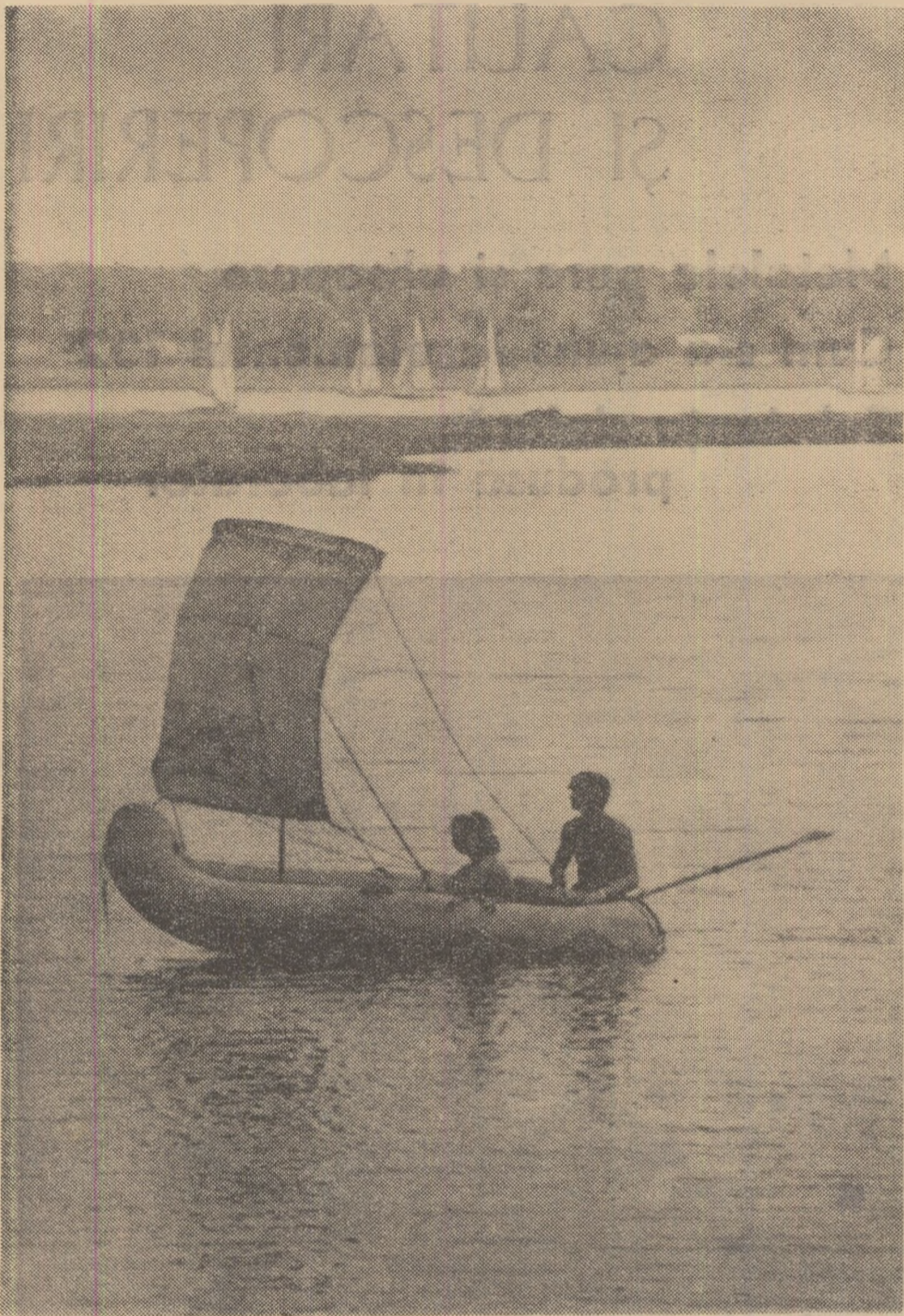
26
(954)

28 iunie 1963

12 pagini, 1 leu

memento

Deși distanța nu e... cosmică poate că aveți dificultăți să recunoașteți pe corăbier. E Valeri Bikovski, care manevrează vela cu același calm cu care a condus „Vostok-5”

alpiști în ajutorul... arheologilor

O întâmplare din anul... 1105. Căzuță o dată mai mult pradă năvălitorilor străini, Armenia ardea de la un capăt la altul. Hoardele lui Kzil-Amer nimiceau tot ce întâlneau în cale și în năvala lor către nordul țării ajunseseră și în trecătoarea Lori. Prefecșii bibliotecii ale minăstirilor Sanain și Akpat erau în primejdie. Manuscrise, suluri și cărți rare legate în piele și argint trebuiau puse neîntinziți la adăpost...

Învingând greutăți despre care pînă astăzi nu se știe cum au putut fi biruite, oameni curajoși și dirzi au izbutit să ascundă cele două biblioteci în niște peșteri pînă la care era cu neputință de răzbătut.

De atunci au trecut mai bine de opt veacuri. Apele și vîntul au ros din pragurile, oricum foarte primejdioase ale peșterilor, preîndându-le în adevărate sălașe de vulturii. Colaboratori ai Matenadaranului, Institutul de manuscrise armene vechi, au venit nu o dată pînă în preajma grotelor, mîngîindu-le cu privirea. Dar trebuiau să se mulțumească cu atât. Grotele erau inabordabile.

Pînă cînd le-au sîrit într-ajutor alpiștii. În 1959, o primă expediție, organizată de Matenadaran, și-a făcut apariția în trecătoarea Lori. Primul itinerar a avut ca țintă finală peștera Arșanoț, de la Sanain.

Apoi, un nou itinerar a avut ca punct de plecare Akpatul, alături la cîțiva kilometri mai la nord de Sanain. Alpiștii trebuiau acum să atingă o grotă protejată de un perete de piatră de 300 de metri înălțime, căscat deasupra unui torent cu ape vije-

lioase. Îndărătul peretelui se afla peștera Tak, obiectul eforturilor lor. După lungi tatonări prin labirintul de stînci, alpiștii au trebuit să se dea bătăuși. Și totuși, n-au renunțat și pînă la urmă au înfrînt toate piedicile. În peștera alăt de rivniță au găsit o parte din legăturile în piele ornate cu argint, fragmente de manuscrise, printre care și acela al unui evangheliar foarte vechi, note de muzică armeană și miniaturi în culori.

După cum anunță presa sovietică, zilele trecute și-a stabilit tabăra în trecătoarea Lori o nouă expediție. Căpătătorii au escaladat un perete de 120 de metri în care se zăreau înalte rămășițele unor birne de stejar arse și în peștera cea mai apropiată au găsit o parte dintr-un covor vechi și o piesă de ceramică.

d. p.

anchetă a lui „economist”

Un grup de ziaristi din redacția săptăminalului britanic „Economist” — publicat de notorietate mondială — a făcut în mai a.c. o amplă anchetă în Uniunea Sovietică. Diversele articole din cadrul ei, apărute în „Economicist” după înapoierea la Londra a grupului redacțional amintit, deși nu ridică pretenția de a depăși cadrul unui obișnuit reportaj întemeiat pe impresii fugare de călătorie, izbutesc totuși să dea o imagine eficientă despre ritmul rapid de dezvoltare care caracterizează viața Uniunii Sovietice. Acest rezultat pozitiv al anchetei se datorește mai ales punctului de vedere realist de la care au

pornit ziaristii britanici: și anume, acela de a încerca să vadă aspectele societății sovietice nu prin prisma „occidentală”, ci cu dorința de a le interpreta ținînd seama de logica dezvoltării și de scopurile acestei societăți, de a-i sciza elementele cele mai dinamice și ca atare și cele mai pline de indicații asupra viitoarei dezvoltări. Astfel, articolul introductiv citează, de pildă, ca „unul din cei mai importanți factori ai Uniunii Sovietice de astăzi... revoluția din cîmpul instrucțiunii publice”. Societatea sovietică de astăzi, afirmă autorul articolului, e rezultatul unui uriaș efort organizatoric, al orientării conștiente a investițiilor, al unei riguroase priorități acordate ramurilor pe care le socotește cele mai importante și pentru care dispune de o populație ce termină școala medie la 17—18 ani și din rîndul căreia 12 la sută se dedică unor studii superioare. (Deși redacția încearcă tot timpul să înfrumusețeze realitățile din Anglia, ea trebuie totuși să admită că cifrele corespunzătoare referitoare la această țară sînt de 15 ani și 7 la sută).

O concluzie semnificativă a lui „Economist” este aceea că societatea sovietică, biziindu-se pe rezultatele dobîndite anterior, posedă acum structurile economice și sociale și cadre indostulătoare pentru a impulsiona dezvoltarea economiei și culturii pe o scară și mai largă, cu obiective și mai cutezătoare, mai complexe.

m. v.

serviți la domiciliu

O recentă statistică a stabilit că agențiile de turism din capitala Uniunii Sovietice vînd zilnic moscoviților și turiștilor străini un număr enorm de bilete de călătorie cu diverse destinații, valabile pentru tren, avion sau vapor, sau combinate pentru două sau chiar trei din aceste mijloace de locomotie.

Mai cu seamă acum, în perioada concediilor de vară, afluența spre regiunile pitorești ale țării sporește continuu. După cum ne informează ziarele, un mare număr de bilete sînt livrate solicitanților direct la domiciliu.

Noile inițiative privind acest sector nu se mărginesc, însă, la atât. În afara agențiilor de turism, în Uniunea Sovietică au luat de curînd ființă numeroase agenții auto care se îngrijesc de transportul echipamentului turistic la punctele de destinație și, în același timp, se ocupă cu închirierea de corturi, paturi de campanie, mașini de gătit portative și alt echipament atât de necesar celor îndrăgostiți de viața în aer liber.

Dat fiind, însă, că afluența de turiști continuă să crească, amenințînd să facă insuficiente obișnuitele mijloace de transport, agențiile auto din Moscova au hotărît să pună la dispoziția populației și un alt mijloc, oarecum original, neîntîlnit încă în alte țări: microbuze ultramoderne ce pot fi închiriate în colectiv și care-i transportă pe amatori la distanțe nu prea mari, în vestitele păduri sau pe malul lacurilor din împrejurimile capitalei sovietice.

Ce poate fi mai comod, mai plăcut? A sosit simbăta... Un telefon și, împreună cu familia, cu prietenii, cu aparatele de fotografiat și radiourile portative atîrnate de gît, turiștii se urcă în încăpătorul microbuz care îi așteaptă la poartă. La spate, biruințele, nelipsitul cort, saltelele pneumatice, panerele cu alimente. Un ultim control al bagajelor, o ultimă numărătoare a părtașilor la excursie și... la drum,

a. b.

mergem pe mercur ?

Invitația pare o glumă. Planeta Mercur nu este deloc ospitalieră și, după toate probabilitățile, nu va constitui una dintre primele etape cosmice ale astronautilor.

După cum se știe, rotația acestor planete în jurul propriului ax și rotația ei în jurul Soarelui se petrece în același interval — 88 de zile. În consecință, una din fețele lui Mercur privește veșnic spre Soare, cealaltă în schimb nu dă niciodată ochii cu el. Fața însorită are o temperatură foarte ridicată: plus 400 de grade. Aceasta înseamnă că

acolo nu poate fi nici urmă de apă. Dacă a fost vreodată — în urmă cu cîte știe cîte milioane de secole — ea s-a evaporat cu desăvîrșire. Să nu uităm că Mercur restituie Soarelui, pe unitate de suprafață, de șapte ori mai multă căldură decît Pămîntul.

Poate, însă, că fața „umbrîită” ar fi mai prietenoasă față de ipotezicii ei vizitatori? Nicidecum! Aci domnește nu numai o noapte veșnică, ci și un frig continuu, foarte aproape de zero absolut: minus 270 de grade.

Așadar, renunțăm la călătorie? Nu! La hotarul dintre emisfera supraîncălzită și cea înghețată există o fișie îngustă în care temperatura este suportabilă. Ațit de suportabilă, încît ar putea trăi acolo și ființe... dacă ar exista atmosferă. Din păcate, însă, Mercur este prea mic pentru a o putea reține.

În concluzie, mergem sau nu pe această planetă? Mergem, fără îndoială. Poate că nu mîine. Dar poimîine, neapărat!

g. r.

INI

OM

adevărat

Boris Gaimullin se numără printre primii veniți pe șantierul hidrocentralei de la Bratsk. El a devenit foarte repede unul din cei mai buni brigadieri ai uriașei construcții de pe malul Angarei. Colectivul de sub conducerea lui a fost cel dintîi care a căpătăt la Bratsk înaltul titlu de brigadă a muncii comuniste.

Dar iată că în viața activă și plină de mulțumire a lui Gaimullin se petrece o nenorocire. În timp ce lucra pe o cîncă verticală, la mare înălțime, pentru perforarea unei linii de comunicație, el își pierde echilibrul, cade și suferă o gravă contuzie la coloana vertebrală.

În primele clipe, medicii sînt convinși că Boris nu va supraviețui. Cînd izbutesc totuși

Nu de mult, Boris Gaimullin și-a cumpărat un „Moskvici” cu conducere manuală. În cursul acestei veri el își propune să devină un șofer de prim rang

să îndepărteze pericolul morții, îl decretează înapoi pentru muncă: amîndouă picioarele îi sînt paralizate. Îl așteaptă o existență de totală inactivitate.

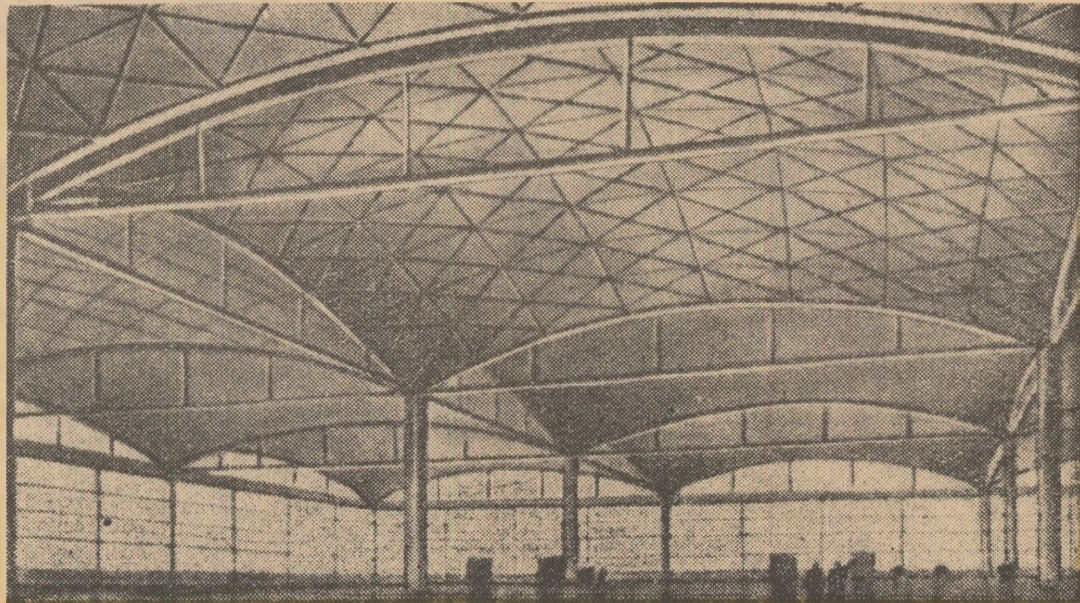
Dar Gaimullin nu acceptă sentința medicilor. Asemenea eroului lui Polevoi din „Povestea unui om adevărat”, el refuză să părăsească frontul — de data aceasta, frontul pașnic al construcției celei mai mari hidrocentrale din lume. Și rămîne la Bratsk, continuă să lucreze pe șantier și, în același timp, urmează cursul prin corespondență al unei facultăți de construcții. Tovărășii săi de muncă îl ajută: cei din brigada care acum îi poartă numele, cei de pe restul șantierului, dar și sute și mii de necunoscuți de pe tot cuprinsul U.R.S.S. Ei au aflat de accidentul pe care l-a avut, ca și de neînfrînta lui voință de a continua să lucreze și i-au trimis cărți, cursuri, caiete de notițe și tot ce îi poate fi de folos în studiile sale.

Din nici un punct de vedere, viața lui Boris Gaimullin nu este cea a unui infirm. Dirzenia lui și ajutorul primit din partea prietenilor cunoscuți și necunoscuți au făcut ca el să-și păstreze locul pe care-l avea și înainte în gigantica bătălie desfășurată de oamenii sovietici pentru construirea comunismului.

v. j.

Un
domeniu
vast,
perspective
nelimitate

Atelier de mână fieră
ră pod rulant, cu acoperișul din pînă subțire de beton armat
(Proiect).

Pînzele subțiri de beton armat

„La fel ca și artele, știința și tehnica își au și ele legendele lor. O arhicunoscută legendă susține, de pildă, că legea gravitației universale ar fi fost descoperită de Newton în timp ce odihna lui sub un pom a fost tulburată de căderea unui măr. Iar o altă legendă, de data aceasta mai puțin cunoscută, afirmă că betonul-armat ar fi fost inventat de un grădinar francez care, constatînd că vasele pentru flori se sparg cu ușurință, s-a gândit să le armeze cu o rețea de sîrmă.

Cine ar putea crede, însă, că de la ghivecele de flori ale inginerului grădinar și pînă la uriașele săli de sport sau hale industriale acoperite cu pînze subțiri de beton armat n-au trecut decît 100 de ani! Și totuși, acesta este adevărul. În 100 de ani betonul armat a parcurs un drum

etc. În aceste cazuri, soluțiile clasice ale plăcilor drepte de beton armat, planșelor cu grinzi sau arcelor, devin greoaie, scumpe și mai ales inestetice. Problema și-a găsit rezolvarea abia după realizarea unor pînze subțiri de beton armat. Spre deosebire de sistemele clasice, unde numai o parte din beton „lucrează” — cum se spune în tehnică — restul servind doar la protejarea armăturii și la legarea zonelor active ale betonului, în cazul pînzelor subțiri tot materialul participă la preluarea eforturilor.

Printre țările care au realizat mari progrese în acest domeniu Uniunea Sovietică se situează pe un loc de frunte. Și, ceea ce este remarcabil, spre deosebire de alte țări unde pînzele se execută monolit, adică turnate în cofraje direct pe șantier, în

felul acesta, principala funcție a șantierului devine montajul.

Primele pînze subțiri mari din elemente prefabricate au fost executate la Leningrad în 1956—1957, suprafața acoperită avînd forma unui pătrat cu latura de 40 m. Nu la multă vreme după acest prim succes a fost apoi realizată, tot din elemente prefabricate, o pînă subțire cu dublă curbură, cu o deschidere de 100 de metri!

Desigur, aceste încercări au constituit experiențe utile în vederea perfecționării în continuare a proiectării și executării pînzelor subțiri prefabricate. Proiectanții și constructorii sovietici au dovedit tot mai mult îndrăzneala, reușind să reducă grosimea medie a betonului de la 25 cm. (la primele pînze) la 12 cm. iar consumul de oțel de la 40 de kilograme pe metrul pătrat la 19 kilograme. O construcție acoperită cu o astfel de pînă este, de pildă, garajul pentru 500 de autobuze din Leningrad, cu o suprafață de 40/40 metri, acoperit cu plăci plane prefabricate cu latura de 3,5 metri.

Bazîndu-se pe aceste experiențe, Institutul de proiectări al ministerului Construcțiilor al R.S.F.S.R. a elaborat un număr de interesante proiecte-tip de pînze subțiri prefabricate ale căror elemente de bază sînt constituite din niște plăci groase de numai 3 centimetri, cu nervuri de rigidizare pe contur. Cu ajutorul acestui tip unic de elemente se pot realiza, prin asamblarea diferitelor fabricate identice, pînze subțiri de diferite dimensiuni al căror montaj se execută de pe schele metalice demontabile, de asemenea tipizate. Comparînd geometria fină și elegantă a acestor schele transportabile cu pădurea de stîlpi necesară cofrării unei cupole monolite, apare și mai izbitor avantajul noii metode de lucru, chiar fără a mai face apel la limbajul cifrelor!

Inginerii constructori sînt foarte mulțumiți atunci cînd pot să execute două sau mai multe construcții de dimensiuni asemănătoare dar cu sistem constructiv diferit. În asemenea cazuri, compararea și aprecierea se pot face direct, cum s-ar spune pe concret. O astfel de situație fericită s-a ivit de curînd la Minsk și la Kiev. Cupola cercului din Minsk, turnată monolit, a necesitat un consum de peste 500 m.c. lemn iar executarea ei a durat 6 luni. Cupola cercului din Kiev, însă, executată din elemente prefabricate, a fost montată în numai 20 de zile, consumul de material lemnos devenind practic nul. Într-adevăr, cele 160 de panouri prefabricate au fost montate cu ajutorul unei macarale-turn așezată central, nu au fost folosite nici un fel de schele de susținere iar elementele prefabricate au fost montate pe contur, fiind provizoriu ancorate de stîlpii de contur ai cercului.

O tot mai largă utilizare capătă, îndeosebi la Leningrad, pînzele subțiri prefabricate din armociment, o varietate nouă și modernă a betonului armat, cu agregate fine, cu un dozaj foarte mare de ciment și cu armătura obișnuită înlocuită prin plase de sîrmă subțiri. Cu ajutorul acestui admirabil material, un singur trust de construcții din Leningrad a reușit să monteze pînze subțiri prefabricate cu o suprafață de 50.000 m.p., adică de 5 hectare! Și tot din armociment a fost executat și acoperișul pavilionului industriei construcțiilor din cadrul Expoziției economice naționale a R.S.S. Armene. Pînza, sferică, are dimensiunile de 46/46 metri și este alcătuită din elemente prefabricate ale căror plăci au o grosime de numai doi centimetri și jumătate!

Remarcabilă este și construcția hălei fabricii de prefabricate AVTOVO din Leningrad, a cărei deschidere de 100 de metri a fost de asemenea acoperită cu pînze subțiri de beton armat. Elementele prefabricate ale pînzei alcătuiesc niște imense arce parabolice cu dublă curbură. Montajul s-a efectuat pe schele metalice iar durata lui a fost de două ori și jumătate mai scurtă decît aceea a hangarului din Marignan (Franța) care are aceeași deschidere dar a fost executat din beton armat monolit.

Dacă realizările sovietice de pînă acum în domeniul pînzelor subțiri prefabricate sînt remarcabile, perspectivele de viitor se arată și mai îndrăznețe. Între altele, a fost elaborat proiectul acoperișului unui de-

pozit din portul Leningrad alcătuit dintr-o pînă cu dublă curbură de 120/120 metri iar un alt proiect prevede acoperirea stadionului „Lenin” din același oraș cu o imensă pînă subțire prefabricată lungă de 234 metri și lată de 150, fără reazeme intermediare.

Desigur, pînzele subțiri se află încă în stadiul tinereții. Dezvoltarea lor impetuoasă înflăcărează însă de pe acum imaginația. Formele lor zvelte, aeriene, de o mare puritate și de o eleganță geometrică corespund pe deplin nevoii de simplitate și bun gust a omului contemporan. În același timp, marile lor avantaje economice oferă inginerilor constructori un vast domeniu de activitate, cu perspective aproape nelimitate.

Ing. Gh. Ursu
Șef de proiect ISCAS

Arbatul, cunoscuta arteră moscovită, se transformă din temelie. Arhitectul Așot Mdoianț în fața proiectului lui

glorios, ajungînd din urmă și depășind cu mult rudele sale mai bătrîne cu milenii — lemnul, piatra, metalul. Un capitol foarte nou al acestei impetuoase istorii, dar care în scurt timp a înregistrat realizări uluitoare, îl constituie pînzele subțiri de beton armat.

Tehnica actuală a construcțiilor a ajuns să realizeze încăperi foarte mari care, prin destinația lor, nu admit obișnuitei stîlpi interiori de susținere: sălile de sport, sălile de spectacol, sălile de expoziții, unele hale industriale, spațiile comerciale

U.R.S.S. linia dominantă o constituie realizarea lor din elemente prefabricate.

Dar să vedem care sînt înlesnirile pe care le aduc în construcții aceste pînze. În primul rînd, pînzele subțiri de beton armat combină avantajele sistemului constructiv al pînzelor subțiri, adică un consum redus de beton și oțel și o greutate proprie scăzută, cu avantajele prefabricării: o mare economie de lemn pentru cofraje, rapiditate în execuție, simplificarea și industrializarea procesului de muncă pe șantier. În

ORIZONT

Economiștii voluntari

În uzinele, fabricile și minele sovietice apar mereu noi forme de organizare a muncii. În cele ce urmează vom semnala apariția în cîmpul activității economice a unei noi funcții — aceea de economist șef sau, cu alte cuvinte, adjunct pentru probleme economice al directorului de întreprindere.

Dar, mai întîi, să vedem ce împrejurări au condiționat crearea acestei funcții? În ultimul timp se poate constata o creștere continuă a interesului oamenilor sovietici pentru problema economiei, pentru o tot mai bună organizare a activității economice. Lucrătorii din întreprinderile sovietice vor să obțină rezultate bune nu cu orice preț, ci cu cheltuieli minime. Iată de ce crearea, într-o seamă de fabrici și uzine, a funcției de economist șef nu este întîmplătoare.

Și acum să vedem, în cîteva cuvinte, care este menirea economistului șef, ce îndatoriri îi revin.

Prima și cea mai de seamă îndatorire a adjunctului pentru probleme economice al unui director de întreprindere este de a antrena în această sferă de activitate un număr cît mai mare de oameni ai muncii pentru ca, în ultimă instanță, de problemele economice să se intereseze toți muncitorii, inginerii și tehnicienii. În felul acesta se va ajunge ca toți lucrătorii dintr-o întreprindere să-și aducă aportul la cauza reducerii prețului de cost, a sporirii productivității muncii, a creșterii acumularilor.

În întreprinderile din Federația Rusă crearea acestei funcții a cunoscut un ritm rapid. Astăzi există în R.S.F.S.R. 600 de economiști șefi, 170 de laboratoare de economie în întreprinderi și 25 de laboratoare de studii economice pe lângă sovnașozuri.

Chiar de la începutul activității lor economiștii șefi au găsit un larg sprijin, atît în rîndurile lucrătorilor din întreprindere cît și în afara acestora. Nu mult după crearea postului de adjunct pentru probleme economice ai directorilor de întreprindere au luat naștere o serie de noi forme de participare obștească a oamenilor muncii la activitatea economică. O deosebită atenție este acordată pregătirii economice. Majoritatea conducătorilor de întreprindere și a inginerilor au fost antrenați în diverse forme de propagare a cunoștințelor economice. Numai în regiunea Sverdlovsk, de pildă, există acum 18.000 de propagandiști și conducători de cercuri și seminarii economice. În cadrul sovnașozului Sverdlovsk funcționează chiar un institut economic organizat pe principii obștești în care predau cei mai buni specialiști din facultățile și institutele de cercetări științifice din regiune.

Alte forme de sprijinire economică a producției sînt birourile economice și tehnologice funcționînd pe principii obștești, precum și birourile și grupele de analiză economică din cadrul întreprinderilor. În regiunea Sverdlovsk, economiștii bugetari sînt ajutați de mai bine de 12.000 de economiști voluntari, din care 3.500 muncitori. Economiștii voluntari de la Uralmașzavod, Uralbimașina, de la uzina de vagoane din Ural și din alte întreprinderi din această regiune contribuie activ la folosirea cu succes a rezervelor de producție. Numai anul trecut, de pildă, ei au elaborat și aplicat în practică propuneri de pe urma cărora se obțin anual economii în valoare de 8 milioane de ruble.

Rezultate similare au obținut și economiștii voluntari dintr-o seamă de întreprinderi din regiunea Moscova, Kuzbass și din alte regiuni ale Uniunii Sovietice.

A. Vlad

Frontul invizibil

(urmărire din nr. trecut)

La 4 octombrie 1941, Dupont intră în mica vilă din suburbia Moulénbeek mai târziu decât de obicei. Cum trecu pragul încăperii în care se afla aparatura stației de radioemisie, omul care descifra radiogramele îi înmână o telegramă primită de la Centru mai înainte cu câteva ore.

KPS cheamă VSA 10.00.17.25.99 lui Kent din partea „Directorului”. Vă rog să vă deplasați numai de la punctele SRD, KRH și VSR din Berlin și să clarificați personal de ce s-a întrerupt legătura „Directorului”.

Dupont citi în grabă textul radiogramei. Nu încăpea nici o îndoială; se întâmplase ceva neplăcut cu posturile din Berlin.

De altfel, nici postul de radioemisie al lui Dupont nu mai recepționase de câteva zile nici o radiogramă din Berlin. Radiotelegrafistul îi comunicase că n-avea decât un piriș și niște zgomote ciudate.

Dupont își dădu seama că misiunea primită de la Centru era legată de mari primejdii dar nu exista altă soluție.

Imediat ce sosi la Berlin luă legătura cu Karro, șeful primului grup berlinez, care lucra într-o importantă instituție militară. Prin funcția lui, Karro avea acces la cele mai secrete documente. Informațiile lui aveau foarte mare valoare pentru comandamentul sovietic. Era un om în care se putea avea deplină încredere, un antifascist convins. Tatăl lui fusese prieten cu amiralul Canaris și Karro se bucura în armată de o stimă unanimă și de imunitate. Serviciul în armată îl apăra de supravegherea SD-ului și a Gestapoului căci activitatea acestora era interzisă în armată. Până la un anumit moment, armata a fost un cîmp de acțiune exclusiv al Abwehrului.

Karro îl liniști pe Dupont, dîndu-i asigurări că deocamdată situația nu era prea îngrijorătoare, îi arătă că legătura fusese întreruptă din cauză că serviciul de radio

Apoi Dupont se întâlnește cu Herman — șeful grupului doi din Berlin — și-l informează despre noul sistem de legătură.

Contra lovitură

După mai bine de două luni de activitate febrilă, serviciul operativ al Abwehrului izbucni să dea, în sfîrșit, de urma unui post emițător secret din Berlin. Agenții Abwehrului și ai SD-ului izbutiră să surprindă stația în timp ce lucra. Dar, în cursul ciocnirii, radiotelegrafistul fu ucis și firul se rupse din nou. Căci morții nu vorbesc. Hitleriștii nu găsiră nici un fel de documente sau cifruri care să-i poată pune pe urma altor lucrători ai serviciului de informații sovietic.

Canaris fu informat numai deocamdată despre eșec. Se infurie cumplit. Roadele a două luni de pregătiri se irosiră din pricina unei acțiuni nedibace a agenților lui. Și apoi, acțiunea Abwehrului fusese dată în vileag și un factor important ca surpriza încetase să mai existe.

Imediat, conducătorii serviciului de informații sovietic reorganizară fundamental grupul din Berlin.

Amiralul Canaris avea toate motivele să turbeze de furie.

După distrugerea de către Abwehr a postului de radioemisie din Berlin, grupul lui Karro, aflat la dispoziția lui Gilbert, opri pentru cîtva timp activitatea stațiilor lui de radioemisie. Celălalt grup, condus de Herman, fu mutat la Bruxelles unde luă asupra-i o parte din munca postului emițător RTH.

În același timp, fu întrerupt contactul dintre diferitele grupuri. Legătura între ele era ținută acum direct prin Dupont. Dupont organizase în cel mai mare secret, chiar și față de cei mai apropiați colaboratori, șase noi grupuri de rezervă care urmau să-și înceapă activitatea la Berlin și pe teritoriul Germaniei. Grupurile erau alcătuite din ofițeri din serviciul de informații sovietic, bine pregătiți și extrem de buni cunoscători ai limbii germane. Fuse-

Erau informații despre pregătirile hitleriștilor în vederea bătăliei hotărîtoare de pe frontul de răsărit. Prima radiogramă, primită de la un agent cu pseudonimul Anton care lucra la statul major al armatei aeriene a lui Kesselring, anunța că unități de aviație cu baza pe insula Creta se pregăteau să-și ia zborul spre Crimeea.

Informațiile din următoarele două radiograme parveniseră de la Karro. Acesta comunicase că noul avion de vînătoare de tip „Messerschmidt” era echipat cu două tunuri și două mitraliere montate în aripi. Tot Karro transmisese și că lucrările preliminare pentru construcția avionului de vînătoare cu reacție „Me-262”, botezat „Schwalbe” („Rîndunica”), fuseseră terminate și că avionul urma să intre în dotarea Wehrmachtului în prima jumătate a anului 1942. Dar cele mai prețioase erau știrile furnizate de el despre planul de ofensivă pe frontul de sud, elaborat de înaltul comandament al Wehrmachtului.

Tinta acestei lovituri era Caucazul și obiectivele petrolifere din Baku. Planul urma să fie pus în aplicare în primăvara lui 1942. Karro comunicase că armatele care trebuiau să participe la această operațiune urmau să fie concentrate în patratul Lozovaia-Balakleia-Ciuguev-Belgorod-Ahtirka-Krasnodar. Comanda grupului de armate fusese încredințată general-feldmaresalului von Reichenau. Statul major al acestuia se afla la Harkov.

Conform planului comandamentului suprem al Wehrmachtului, după ocuparea Caucazului trebuia să urmeze o lovitură prin Iran împotriva Indiei și apoi joncțiunea cu armatele Japoneze.

Gilbert

Biroul personal al lui Gilbert se afla la etajul doi al unei case mari de pe strada Marbeuf — aproape de Champs Elysées — ocupată de firma „Pierre Larousse și fiii”.

Pe ușa biroului era atîrnată o tăbliță mare de bronz pe care scria:
„Manuel Parra — director general”.

sarele personale ale tuturor funcționarilor firmei și ceruse ca o parte din ei să fie concediați.

Numai directorul firmei era în afară de orice bănuie. Manuel Parra era supus spaniol și de mulți ani membru al Falangei franchiste. Pașaportul și actele îi erau în perfectă regulă și germanii îl respectau ca pe un reprezentant al unei țări prietene.

Funcționarii naștiți aveau o încredere totală în Manuel Parra fără să bănuiască o clipă că acest om, pe care-l primeau bucuroși în casa lor și față de care nu ascundeau secretele de serviciu, era în realitate conducătorul organizației de informații sovietice. Biografia lui fusese abil aranjată cu ajutorul unor funcționari spanioli mituiți.

Directorul Parra se afla în încăperea secretă, în ale cărei seifuri erau adăpostite cheile cifrurilor, tabele cu coduri și hărți pe care era însemnată amplasarea forțelor germane pe toate teritoriile ce intrau în competența lui Gilbert. Tot acolo se mai aflau două posturi emițătoare. Dacă un neavizat ar fi încercat să deschidă casa de fier, un dispozitiv special ar fi ars toate hîrtiile aflate înăuntru.

Gilbert cerceta atent o micropeliculă cu planurile de construcție ale unui nou tun antitanc german și ale unui aruncător de rachete de cîmp, așa numitul „Offenrohr”. Îi fusese adus de un agent care lucra la secția de patente militare de pe lângă comandamentul suprem al Wehrmachtului.

Centrul îl informase că imediat ce va fi cu puțință va trimite după aceste materiale un avion special, care mai aprovizionase de cîteva ori organizațiile de informații cu aparatură de radioemisie și cu utilajul necesar și transportase oameni peste linia frontului. Dar avionul nu sosisese încă.

Apoi Gilbert încuie materialele în casa de fier și se întoarse, prin ușa secretă, în biroul de la etajul doi, Sună. Imediat intră în cameră un bărbat cărunț, îmbrăcat într-un costum cenușiu.

Oficial, era secretarul personal al directorului Parra dar în realitate era cel mai apropiat colaborator al lui Gilbert.

— Ia loc! — îl pofti Gilbert, arătîndu-i un fotoliu de lângă biroul lui. Știi că Max ne-a furnizat iar un material excelent despre noile tipuri de armament german. Ar fi fost bine dacă ne-ar fi dat informații despre noul tanc greu „Tigrul regal”, proiectat de biroul de construcții al uzinelor Porsche.

— Să încerc să le obțin! — îi răspunse Suchet. Altceva?

— Ai găsit încăperi noi pentru posturile de radioemisie?

— Da, două locuri foarte potrivite. Unul se află într-o clădire în care, la parter și etajul întâi, se află o secție a poliției militare. Cred că nu se poate găsi ceva mai bun.

Gilbert zîmbi și întrebă:
— Unde se află cele două apartamente?

— Unul lângă gara Châtelet, celălalt în piața Anvers.

— Bun. O să le jucăm germanilor o festă! În cursul convorbirii Gilbert îi dădu lui Suchet dispoziție să mai rezolve și alte două chestiuni importante.

Omul însărcinat de Gilbert să intercepteze convorbirile telefonice ale inamicului îl informase despre o telegramă trimisă feldmaresalului Kluge, comandantului grupului de armate „Vest”, de către feldmaresalul Keitel, șeful comandamentului suprem al Wehrmachtului. Keitel cerea pentru frontul de răsărit cîteva divizii din grupul de armate „Vest” care trebuiau să fie puse la dispoziția feldmaresalului von Bock, comandantul grupului „Centru”.

Urma să se stabilească urgent numărul diviziilor, armamentul, efectivul și numele comandanților.

Apoi Gilbert dădu dispoziția ca Kent să fie prevenit de primejdia care-l amenința. Primise informații că serviciul de radio al Abwehrului dăduse de urma postului emițător din Moulénbeek. Kent trebuia să-și strămute cât mai neîntîrziat postul.

Vladimir Iarșinski

(continuare în nr. viitor)

Desen de A. Babanovski și G. Novojilov

al Abwehrului pusese în funcțiune o puternică stație de bruiaj, care intra în acțiune imediat ce posturile emițătoare ale grupurilor de informații sovietice își începeau transmisia.

— Am totuși impresia că hitleriștii au pus ceva la cale — spuse Karro.

Dupont primi de la Karro cîteva radiograme care nu fuseseră transmise Centrului din cauza bruiajului. Trebuiau transmise imediat prin postul emițător din Bruxelles. Vorbeau despre noi planuri ale comandamentului suprem al Wehrmachtului pentru anul următor. Dupont îl sfătui pe Karro să ia legătura cu grupul doi din Berlin, care avea un post emițător mai puternic și să-l folosească deocamdată pe acesta pentru legătura cu Bruxellesul.

Postul de radioemisie al grupului doi se afla la Charlotenburg, pe Friedrichstrasse. În caz de eșec Karro urma să transmită informațiile pentru grupul Dupont prin „cutiile de scrisori”, de unde erau ridicate de un agent de legătură special.

seră parașutați în Germania peste linia frontului și urmau să-și înceapă activitatea în februarie 1942, așa încît deocamdată trebuiau să se aclimatizeze pe teritoriul dușman.

Dupont intenționa, la rîndul lui, să-și strămute postul central de radioemisie din Moulénbeek într-o altă suburbie a Bruxellesului intrucît în ultimul timp se viseră prin împrejurimi echipe de radiogoniometrie.

Un colaborator al lui Dupont, care lucra în cazărnicile Wehrmachtului din Etterbeek, îi comunicase că aceste echipe făcuseră acolo exerciții speciale cu noul utilaj de radiogoniometrie. După eșecul de la Berlin, Abwehrul intenționa, probabil, să dea următoarea lovitură posturilor emițătoare din Bruxelles.

În seara zilei de 12 noiembrie 1941, într-o odaie de la etajul întâi al vilei din Moulénbeek era o activitate înfrigurată. Împreună cu lucrătorii stației, Dupont transmitea ultimele radiograme către Gilbert.

Numai secretarul personal și o dactilografă puteau să intre în birou. Nici unul dintre colaboratorii lui Gilbert nu știa, însă, că din birou, printr-o ieșire foarte bine camuflată, se putea coborî în subsol unde se afla o încăpere secretă: camera de lucru a lui Gilbert. Cine voia să ajungă acolo trebuia să dea de o parte un covor persan, să scoată o sipcă din parchet și să apese pe o pedală. Numai atunci se deschidea un mic orificiu. Și, în sfîrșit, după încă o ușă secretă se putea pătrunde în camera operativă. Era încăperea din care Gilbert conducea toată rețeaua de informații aflată în subordinea lui. Îndărătul unui gobelin se mai afla o ușă secretă care ducea, printr-un mic coridor, spre o toaletă. Apoi urma o ieșire în casa scării unei clădiri vecine, de unde se ajungea într-o a doua curte și apoi într-o stradă învecinată.

Cînd firma „Pierre Larousse și fiii” începuse să furnizeze Wehrmachtului materiale de construcții și mașini, secția din Paris a SD-ului verificase, de frica spionilor, do-

Zece întrebări puse contemporanilor

Sub titlul „Zece întrebări puse contemporanilor”, redacția ziarului „Sovetskaia Rossia” a organizat recent o anchetă printre cititori. Ideea anchetei nu era nouă, ci ținea într-un fel de istoria intimă a mișcării muncitorești internaționale. Pentru prima dată aceleași întrebări au fost formulate acum vreo sută de ani. Lucrurile s-au petrecut așa: fiicele lui K. Marx, Laura și Jenny, au cerut atunci tatălui lor să răspundă la niște întrebări caligrafiate pe un caiet. Pe urmă, în același caiet au răspuns, la aceleași întrebări, o mulțime de oameni, cunoscuți și tovarăși de idei ai tatălui lor, participanți ai Comunei din Paris, prieteni, membri ai familiei. Caietul a rămas cunoscut sub titlul de „Mărturisiri”, fiind citat și amintit deseori în lucrările privitoare la prometeica personalitate a lui Karl Marx. La unele întrebări Marx a răspuns în glumă, la altele a răspuns pe jumătate în glumă și pe jumătate în serios iar la altele a răspuns — și lucrul se vede clar — cu cea mai mare gravitate.

Redacția ziarului „Sovetskaia Rossia” a reluat acum un mănăr de întrebări din șirul celor cunoscute din caietul lui Marx, adresându-le cititorilor. După care, începând să publice răspunsurile le-a precedat de

un cuvânt înainte al scriitoarei Galina Serebriakova, autoarea trilogiei „Prometeu” inspirată din viața și activitatea lui Marx. Ne face o reală plăcere să cităm din cuvântul cunoscutei scriitoare aceste câteva rânduri întrăripate: „Conceptia dumneavoastră despre fericire?” — la această întrebare Marx a răspuns: „Luptă”. Marx socotea că lupta este o fericire. În această înțelegere a bucuriei luptei sociale oamenii sovietici, creatorii revoluției din Octombrie, sînt urmași direcți ai lui Marx. În fiecare constructor al comunismului trăiește o fărîmă din sufletul lui”.

În continuare, comentînd răspunsurile venite din partea numeroșilor cititori, Galina Serebriakova scrie: „Hai să citim răspunsurile la prima întrebare: „Calitatea pe care o apreciez cel mai mult la oameni?” Tehnicianul-mecanic al fabricii de vagoane din Ural, B. Galikin: „Simplitatea”. Contabilul Z. Bacerikova din Ivanovo: „Consecvența”. Maistrul de fabrică din Moscova V. Așvkin: „Cinstea”. Dactilografa L. Fedina din Kuzneșk: „Dreptatea”.

Galina Serebriakova relevă ca numitor comun al răspunsurilor primite: „devotamentul față de idealurile comuniste, optimismul, dragostea față de muncă și în același timp dezgustul pentru minciună, lene, slugărnice și ura față de in-

galitate”. Toate aceste lucruri, caracteristice omului nou al epocii noastre, s-au oglindit cu prisosință în uriașul număr de scrisori primite de redacția ziarului „Sovetskaia Rossia”. Cuvîntul scriitoarei Galina Serebriakova, scris în deschiderea anchetei, ne-a făcut să ne interesăm în continuare de răspunsurile primite de redacție și publicate apoi în paginile ziarului.

Ne-a impresionat plăcut — între altele nenumărate — scrisoarea semnată de croitoresele A. Bociarova, V. Demidova, V. Popova, V. Sazonova, V. Rișkova, în numele și din însărcinarea brigăzii de muncă comunistă a secției nr.6 a Fabricii de confecții nr. 2 din Moscova: „Ocupații preferate s-a dovedit că avem multe și nu e de mirare — colectivul nostru este mare. Avem printre noi raționalizatori, amatori de turism, pasionați ai fotbalului. Dar parcă la lucru de mină e rău să fii pricepută? Și tot așa, e interesant să discuți și despre ultimele filme, doar mergem la cinema cu toții. Ne plac în special filmele curajoase, optimiste, care întăresc încrederea în om. Toți citesc mult, fiecare are bibliotecă personală și de multe ori discutăm despre cărți. În timpul liber Tamara Ladighina ne pune la curent cu poeziile noi.

Răspunsul la ultima întrebare nu va mira desigur pe nimeni. Deviza noastră este deviza tuturor colectivelor de muncă comunistă: „Toți pentru unul, unul pentru toți”. Așa trăim și muncim noi”.

Un al răspuns, tot colectiv, trimis de un grup de trei adolescente în vîrstă de 15 ani, eleve la o școală medie din orașul Vladimir, ne-a atras atenția prin intrasigența sentimentelor: „Mai mult decît orice prețuim la oameni dragostea de patrie, prietenia și curajul.

Este greu de spus care-i trăsătura noastră caracteristică. Dar am stabilit că Lena se autolinștește prea repede, Tamara e puțin superficială, iar Oleva este prea îngrijită”.

Spațiul nu ne îngăduie să cităm și alte răspunsuri care ne-au atras atenția fie prin seriozitatea și gravitatea cu care au fost formulate, fie prin luciditatea și fermitatea revoluționară a ideilor exprimate. Oricum, însă, după o sută de ani, vechile întrebări puse de Laura și Jenny Marx marilor lor contemporani își vădesc mereu inepuizabila vigoare prin interesul stîrnit în mijlocul oamenilor sovietici de astăzi, continuatori în idei și în fapte ai nemuritoarei gândiri a lui Karl Marx.

Petru Vintilă

În împărăția diamantelor

UN OM ȘI UN ORAȘ

Întimplarea pe care vrem s-o relatăm s-a petrecut departe, în Siberia, în împărăția diamantelor. Ea a avut un deznodămînt tragic: moartea unui om, a unui om tînăr și talentat, generos și foarte îndrăgostit de viață. Se numea Volodea Kornilov.

Dar Volodea a avut parte de o moarte care nu înseamnă dispariție și uitare, bocete și deznădejde; ci prezență veșnic vie în succesiunea generațiilor, durere cumplită dar și mîndrie fără margini pentru calitatea omului și faptele lui nobile.

„Zbor spre Aihal...”

Mica existență eroică a lui Volodea Kornilov a început imediat după absolvirea Institutului de arhitectură din Moscova, cînd s-a prezentat la comisia de repartizare și a anunțat că vrea să plece în Extremul Nord, la Aihal. Pe atunci, numele acesta cu sonoritate străină, ciudată nu însemna nimic. Indica numai un loc unde fuseseră descoperite noi zăcăminte de diamante, mai la nord de Mirnii, capitala diamantelor iakute.

În drum spre Aihal, în avion, Volodea nota în jurnalul său:

„Zbor spre Aihal... Încă din copilărie visam un pămînt necunoscut și misterios care să mi se arate brusc de după un orizont la fel de necunoscut și de misterios. Pe atunci nu știam cum va fi acest pămînt — însorit și bogat sau sărăcăcios și aspru. Știam însă sigur că va fi un pămînt pe care n-a călcat încă nimeni: mîndru, neatîns, sălbatic. Iar eu îi voi da tot ce sînt în stare. Zbor spre Aihal. Sub aripile avionului aleargă de-a valma petele mari, luminoase ale zadelor și limbile cafenii ale rîurilor. Teribilă senzație să știi că oricît ai zbura, pe mii de kilometri înaintea ta se întinde aceeași taigă, parcă încordată dintr-un motiv cunoscut numai de ea. Și pustie. Zburăm mereu spre nord. Furtunile se joacă cum le place cu avionul nostru. Mă încălzește gîndul că pe aici, prin încăleala nemaipomenită a taigăii, au trecut înaintea mea Richard Maas și Cekanovski, Izarov și Jenea Ciornii, Afanasiev și Korsiuk... Pe undeva pe colinele astea au aprins focuri și și-au făcut însemnări în jurnalele lor. Mă gîndesc la ei și taiga parcă prinde să cînte încet. Nu deslușesc melodia, dar înțeleg că e simfonia înțîlderilor siberiene care răsună în mine. Zbor spre Aihal...”

Și Volodea a aterizat la Mirnii (la Aihal încă nu se putea opri pentru că, cum am mai spus, nu exista) cu puțin dor de aventură și pasiune a depărtărilor care se plămădiseră în firea lui încă de mic, și mai ales cu o enormă dorință de a construi, de a fi de folos oamenilor.

Case cu pereți de sticlă

Nordul l-a primit cu minus 40 sau chiar 45 de grade (nu foarte departe de Aihal trece linia cercului polar). Lui Volodea i-a scăpat un „brr!” involuntar de pe buze, dar s-a încotoșmănit mai bine în scurta îmblănită, și-a îndesat căciula pe cap și a pornit în recunoaștere.

Mirnii începe să capete înfățișare de oraș dar mai sînt încă multe de făcut. Dintr-o singură plimbare Volodea s-a întors cu zeci de idei. (De altfel prietenii glumeau de multe ori pe socoteala lui: — Volodea, tu n-ai cap, ai un fel de sincrofototron puternic pentru accelerarea ideilor!). Și g-a apucat de treabă cu pasiune. Peste citva timp îi scria mamei, la Moscova:

„Dragă mamă, degeaba îți faci griji din cauza mea, mă simt foarte bine.

De 7 Noiembrie am petrecut bine, vesel: am lucrat. Sînt alit de ocupat încît nici n-am cînd citi o carte. Azi m-au fotografiat împreună cu proiectele mele pentru ziarul „Iakutskiaia molodiioi” (Tineretul Iakutiei). Nu știu cînd au să publice fotografia. Eu am răbdare pînă în... mai!

Noul oraș al diamantelor pe care o să începem să-l construim, și unde am și fost, e mai la nord de Mirnii. Se poate ajunge numai cu elicopterul. Curînd am să plec iar la Aihal. Am terminat proiectul pentru cinematograful cu ecran lat pe care vreau să-l construiesc la Mirnii.

La noi acum e destul de cald: minus 25 — 30 de grade. Deocamdată nu mă țin de fotografii, din cauza nopții polare.

Nu de mult am fost cu autobuzul de-a lungul rîului Viliui pînă în așezarea Cernișevski, unde am dat un spectacol. Cînd ne-am întors am făcut șase ore. A fost foarte plăcut. Am mulți prieteni...”

Așadar, Volodea era ocupat pînă peste cap. Mai întii cu proiectele. Pe coli mari, albe, trasa contururile unor orașe pline de parfum, înconjurate de păduri. În aceste orașe casele nu erau prea înalte și aveau pereți întregi de sticlă. Bineînțeles, nu lipseau parcuri uriașe, terenuri de sport. Colegii lui de cameră, Lioșa și Valentin, ingineri constructori de profesie, puteau să se ia la întrecere cu cel mai competent arhitect, dar Volodea tot mai continua să-i inițieze în tainele „armoniei betonului”.

— E o crimă, băieți, ca într-o frumusețe de taiga cum e a noastră să construiești orașe standard. Oamenii vor ca blocul lor, strada lor să fie realmente ale lor, să se deosebească de celelalte. Ei, cu orașele mari n-ai încotro. Dar cu astea ale noastre din taiga se schimbă treaba. Cine a spus că străzile trebuie să fie neapărat în linie dreaptă și pe loc drept? Uite, eu am să-mi construiesc Aihalul chiar pe pantele muntelui. O să fie întotdeauna soare iar pădurea o să rămînă neatînsă. Strada asta o să meargă așa, astălaltă — să-i zicem strada Izarov — o să se arcuiască așa, înscriindu-se în peisaj. Nici n-am nevoie de imaginație, natura hotărăște totul.

Volodea primea o corespondență bogată. Avea prieteni în întreaga Uniune Sovietică: colegi de institut, tovarăși de drumetie, de schi, colegi de la școala de artă pe care o absolvise și răspundea tuturor, asigurîndu-i de același lucru: „Nu regret de loc că am plecat din Moscova. Sigur că-i duc dorul. Dar la Mirnii e mult mai interesant de lucrat”.

Asta era realitatea: pentru competența și seriozitatea lui, pentru gustul și fantezia lui nelimitată i se încredințase proiectul general al orașelului Aihal. Acum Volodea putea da viață planurilor, ideilor, visurilor lui.

Aihalul creștea. Volodea urmărea cu încintare cum prinde trup orașelul lui dantelat, aerian, crescut parcă firesc din peisajul natural. Constructorii și familiile lor, toți pînă la unul, îl știau pe arhitect, îl stimau, veneau la el cu micile și marile lor bucurii și necazuri. Fiindcă Volodea nu se mărginea la proiecte și construcții, ci găsea timp pentru cercul de artiști amatori unde făcea de toate, pentru pionieri cărora le îndeplinea toate gusturile, pentru grădina de lalele pe care le procurase de la zece mii de kilometri depărtare ca să înfrumusețeze viața oamenilor, pentru revista umoristică vorbită, pentru toate... De aceea am și citat atîtea fragmente din scrisorile, jurnalul, convorbirile lui, pentru a împlini, cu ajutorul-i nemijlocit, imaginea preocupărilor, planurilor, visurilor, lui Volodea Kornilov.

Da, la Aihal îl iubeau toți. Acolo a întîlnit și prima dragoste: Vika. Fata lucra ca hidrolog în apropiere de Aihal.

Epilog

Într-o zi avea întîlnire cu Vika, iubita întîrziată. Atunci s-a dus să o caute. A găsit-o cu minile rănite. Încercase să salveze o plută, cu aparatul necesar pentru determinarea regimului apelor. Pluta era tîrîtă de curenți. Vika n-a spus mai mult dar Volodea a înțeles: fără aparatul acela fabrica de innobilare, pentru care de fapt trebuia determinat regimul apelor, nu putea porni...

Iulia Scutaru

Moscova. — Zi de vară în piața Sverdlov

LUMEA
ȘTIINȚEI
ȘI A
TEHNICII

Căutări și descoperiri

Metalele pure și ultrapure

Extraordinarul progres al științei și tehnicii care se petrece sub ochii noștri și care a devenit atât de „obișnuit” încât aproape nu ne mai miră e legat, între altele, de obținerea unor metale în stare extrem de pură. Dar chiar și această noțiune de „puritate” și-a schimbat sensul în ultimii douăzeci de ani. Într-adevăr, dacă prin 1938—1940 se realiza doar pentru unele metale, destinate unor întrebunțări speciale, o purificare de 99,99%, adică un conținut de impurități de 0,01% sau de 10 g la 1 kg metal, acum un asemenea material este considerat departe de a fi pur. O seamă de domenii moderne ale științei și tehnicii nici n-ar putea exista dacă nu ar avea la dispoziție metale mult mai pure.

Se știe că reactoarele atomice utilizează uraniu, thoriu, beriliu, zirconiu și alte metale. Problema purității acestora este esențială, deoarece fie chiar și o cantitate care ar depăși 0,1 g bor într-o tonă de uraniu (a suta mii parte de procent de bor) n-ar mai permite folosirea acestuia din urmă în reactoare. Sau un alt exemplu. Zirconiu se găsește în zăcămintele împreună cu un analog al lui — hafniul, iar separarea lor prezintă dificultăți considerabile. Dar folosirea zirconului în energetica nucleară este condiționată de eliminarea din el chiar a unor cantități infime de hafniu.

Deși cele amintite mai sus sînt, ni se pare, eloc-

vente, există un domeniu în care puritatea metalelor (și a altor materiale) trebuie împinsă mult peste aceste limite. Este vorba de semiconductori. Aceștia nu-și pun în evidență remarcabilele calități, fără de care radioelectronica nu s-ar fi dezvoltat atât de prodigios, decât în stare ultrapură. E de ajuns să arătăm, de pildă, că în germaniu — principalul element din domeniul semiconductorilor, folosit la fabricarea diodelor și triodelor — conținutul de cupru și nichel nu trebuie să depășească a zecea milioane parte de procent, adică 1 mg la tonă sau 1 atom de impuritate la 1 miliard de atomi de germaniu!

Se înțelege că asemenea purificări, care par cu

adevărat fantastice, n-au putut fi realizate folosind vechile metode ale metalurgiei, oricît de perfecționate ar fi fost ele între timp. Ca totdeauna, în dezvoltarea lor reciprocă, tehnica și știința au mers și în acest caz „paralel”. Cerințele tehnicii au impus punerea la punct a unor metode de obținere, de purificare și de analiză a metalelor, pe cît de variate, pe atît de ingenioase și de precise. Pe de altă parte, odată obținute, materialele respective și-au dezvoltat o seamă de proprietăți nebanuite iar studiile întreprinse au dat un impuls important la dezvoltarea unor capitole teoretice ale fizicii și chimiei. Astfel, obținerea germaniului ultrapur, precum și a altor

Tinărul savant Viktor Ermakov, care a avut o contribuție importantă

Cum s-a ajuns la e

...În sala acceleratului de ioni grei de la Dubna răsună semnalul intermitent care anunța că urma să aibă loc o nouă iradiere. Cercetătorii se grăbeau să iasă din zona periculoasă spre a se adăposti în spatele zidului protector și după câteva minute un fascicul de ioni, mai intens decît al oricărui alt accelerator de acest tip din lume, cădea cu o viteză de zece mii de kilometri pe secundă pe o țintă așezată în calea-i. Ioni accelerati erau ioni ai atomului de neon 22 iar ținta așezată în cale era o peliculă pe care se depusese un strat abia vizibil de uraniu. Zi și noapte, săptămîni în șir, cu scurta opriri pentru anume verificări, acceleratorul lucra pentru sintetizarea elementului inexistent în natură, elementul 102. În fața aparatului electronice făceau de gardă pe rînd tinerii cercetători E. D. Doneț, V. A. Scegovlev și V. A. Ermakov, conduși de cunoscutul fizician G. N. Fleurov, directorul laboratorului de reacții nucleare. Pe ecranul analizatorului multicanal se adăuga, o dată la o oră, un punct luminos care însemna că se mai sintetizase un atom din elementul 102. În cele din urmă s-au strîns 700 de astfel

de puncte, dovadă

ducerea acestui element
Cercetările în legătură
început acum vreo șapte
lerator de ioni grei din
de fizicieni anglo-ameri
brie 1957 ei au comu
atomi din elementul 10
mentului numele de „ne
lui fizician Nobel.

Curînd, însă, în prim
fizicieni sovietici con
obținut date care nu co
deze. De pildă, perioad
lui respectiv era de ze
experiența suedeză.

Același lucru a fost
tele obținute de un ge
ricani condus de fizici
mare, prioritatea desc
a rămas în suspensie și
n-a fost recunoscută. S
care să clarifice defini
În experiențele de la

semiconductori, pe lîngă nume
prețioasele aplicații practice
rabil dezvoltarea fizicii corpu

Dacă pînă în deceniul al c
pure (cele care erau considera
perioadă) erau obținute numai
cercetări științifice și deci în ca
multe țări s-a dezvoltat o ind
riului, zirconului, beriliului, t
tantalului, niobiului și a altor
ciplina tehnică care se ocupă
încă nu are o denumire gener
autori adoptă diferite denumiri
precizie”, „micrometalurgie”,
ductorilor”, „metalurgia metale
în vedere că pe lîngă metalele
ultrapură „semimetale”, ca și
sau unele combinații intermeta
„metalurgia substanțelor ultrap
rațională.

Ca regulă, industria metal
scheme tehnologice cu multe
includ obținerea în stare pură
metalelor respective (de exemplu
metalelor), reducerea lor pînă la
rificarea acestuia. Ultima etapă
mai multe faze de purificare su
metode variate și uneori labor
obținut prin electroliza sărurilor
pește în repetate rînduri în ca
apoi se distilează în vid înainta

O altă metodă, folosită de p
zirconului de zirconiu. Este desc
metal ultrapur, rezistent și pl
gește posibilitățile folosirii lui.
punct a unor metale speciale
lor, „metalurgia substanțelor

Substanța stelară... produsă în laborator

Și totuși, mai sînt destule „pete albe“, destule enigme care au rămas nedezlegate pînă azi. Printre ele se numără și fulgerul globular, un fenomen natural rar, care impresionează prin jocul straniu al sferelor de foc născute în tunete și furtună.

Fulgerul este cunoscut de veacuri și face parte din categoria grandioaselor procese ale naturii care i-au intimidat pe oameni încă acum mii de ani. Lipsiți de cunoștințe, fie și elementare, strămoșii noștri dădeau interpretări mistice fulgerelor care brăzdau cu limbi de foc cerul întunecat, nu înțelegeau de unde vine zgomotul prelung și înfricoșător al tunetului. Apoi taina s-a destrămat: minat de veșnica-i sete de cunoaștere, omul a aflat că nu este vorba de fenomene supranaturale, ci de o simplă descărcare electrică ce se desfășoară la o scară impresionantă. Sarcinile electrice acumulate de nori se egaleză, se descarcă printr-un canal luminos în care, într-un interval extrem de scurt, de ordinul milimilor de secundă, circulă un curent de o intensitate nemaipomenită — milioane de amperi.

Așadar este vorba despre o simplă descărcare electrică. Primele încercări de a realiza în laborator, în anii de după război, reacții termonucleare dirijate s-au bazat pe folosirea principiului fulgerului. În instalații tubulare au fost declanșate, într-un amestec de gaze (deuteriu și tritiu), descărcări în urma cărora s-a format un canal orbital, asemănător fulgerului. Puteri uriașe, egale cu ale citorva hidrocentrale mari, au fost folosite pentru a asigura ridicarea substanței la temperaturi de milioane de grade. Ce proces fizic se petrece, însă, cum apar aceste temperaturi înalte? Sub influența unor diferențe mari de potențial, un număr de electroni se îndreaptă de la un electrod la altul (în cazul fulgerului natural de la un nor la altul sau de la un nor la pămînt). În calea lor ei se ciocnesc de atomii moleculelor de aer, pe care îi rup de pe orbite, comunicîndu-le o energie impresionantă. Aceștia, la rîndul lor, vor proceda în același mod „ionizînd“, cum se spune în fizică, un număr din ce în ce mai mare de atomi. Procesul seamănă cu o avalanșă și se dezvoltă cu o viteză uluitoare. Se formează așadar o zonă în care atomii sînt goliți de un număr de electroni, ionizați. Această zonă este o foarte bună conducătoare de electricitate și căldură și poartă numele de plasmă. Prin ea se vor deplasa cu ușurință particulele încărcate cu sarcini electrice. Diferența de potențial se va egala

care poate avea drept rezultat declanșarea așa numitelor reacții termonucleare, surse inepuizabile de energie.

Globuri stranii de foc

Dacă omul a înțeles relativ ușor și a reușit să reproducă în laborator, cu o intensitate și mai mare, fulgerul obișnuit (linear), fulgerul globular a rămas încă mult timp învăluit în mister. De-abia în ultimii ani oamenii de știință au reușit să dea o explicație relativ acceptabilă acestor formații stranii, care apar în timpul furtunilor sau înainte lor. Sferile de foc de o culoare albă-argintie, altă dată aurie sau trandafirie, cu margini violete sau albastre au, la prima vedere, o comportare cu totul neobișnuită. Ele pătrund în case, se plimbă domol, se rostogolesc, urmărind mișcările de abia perceptibile ale curenților de aer, trec peste obiecte de lemn sau hirtie ușor inflamabile fără să le prăjolească. În schimb, cîteodată lasă urme pe geamuri, se deplasează cu viteze colosale și de multe ori, fără motiv, explodează cu o putere uriașă, doborînd copaci și ziduri, incendiind acoperișuri ude de ploaie, topind șine de tramvai și de cale ferată, omorînd oameni și animale.

Există nenumărate fotografii de fulgere globulare. Se pare că ele au dimensiuni diferite, cu diametrul cuprins între zeci de centimetri și 10 m. Cele mai frecvente sînt fulgerele cu diametrul de 10-30 cm. În urma unor măsurători, fizicienii au ajuns la concluzia că energia înmagazinată în acest ghem de substanță luminoasă depășește de cîteva sute de ori energia ce s-ar putea obține de la o cantitate identică de material explozibil. Care este enigma acestei energii diabolice?

În cursul secolelor au existat multe ipoteze care, în linii mari, pot fi grupate în două categorii: una ce consideră fulgerul globular ca o formație fizică independentă ce dispune de o energie potențială uriașă și se află temporar în echilibru. Din grupa a doua fac parte ipotezele conform cărora fulgerul globular acumulează energie „din afară“, de la anumite surse exterioare.

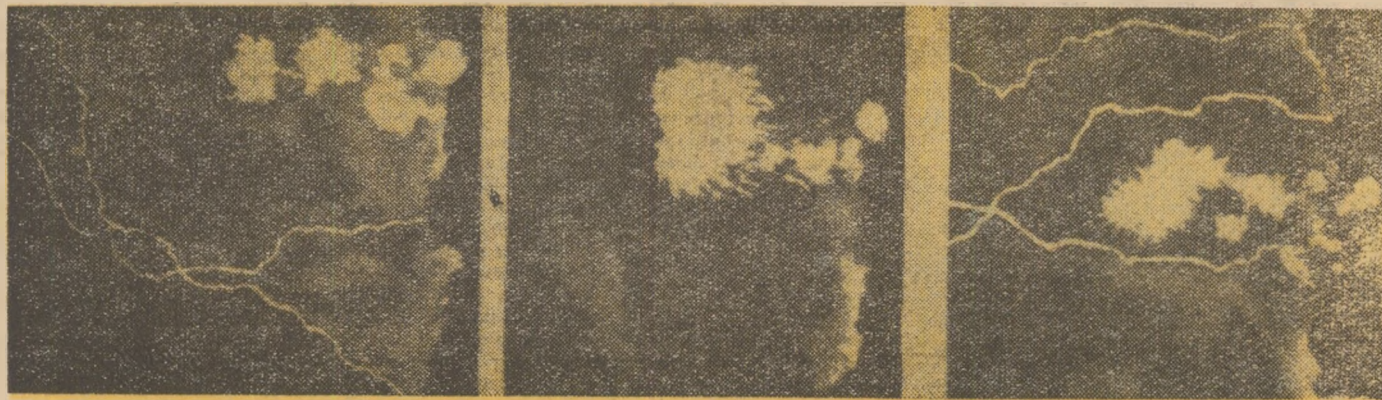
Nu este cazul să înșirăm aici toate teoriile și modelele mai ales că cele mai multe dintre ele nu au rezistat la încercarea timpului. Interesant este faptul că, cu mici excepții, toată

I. L. Kapița în 1955. După părerea lui I. L. Kapița, fulgerul globular este un nor de plasmă izolat, cu o perioadă bine definită a oscilațiilor proprii. O astfel de formație este în măsură să absoarbă energie de înaltă frecvență de la o sursă exterioară cu condiția ca lungimea de undă a acesteia să fie de aproximativ patru ori mai mare decît diametrul sferei de plasmă. Fulgerul globular se poate forma deci în zonele descărcărilor lineare (fulgere obișnuite) sub influența puternicelor cîmpuri de înaltă frecvență generate în timpul furtunilor. Singura cerință este ca intensitatea cîmpului să fie suficient de ridicată într-o zonă relativ redusă de spațiu. Or, asemenea condiții pot fi realizate și în laborator. Dat fiind diametrul cel mai frecvent, de 10-30 cm, rezultă că lungimea de undă trebuie să fie de 40-120 cm, ceea ce corespunde unei frecvențe de 750 respectiv 250 megahertzi. Acum ne putem da seama de ce a reușit Babat, acum 15 ani, să creeze fulgere artificiale.

Perspective

De studiul multilateral al formațiilor sferice de plasmă (plasmaoizi) se ocupă un mare număr de laboratoare, atît în U.R.S.S. cît și în alte țări. Crearea pe cale artificială a unor fulgere globulare deschide perspective largi într-o serie de domenii ale tehnicii viitorului. Unul dintre acestea este folosirea lor în așa-numitele motoare rachetă cu plasmă care se bazează pe utilizarea unor generatoare de plasmaoizi sferici sau elipsoidali ce urmează să fie evacuați cu viteze cosmice din incinta descărcării. Constructiv aceste motoare se vor compune dintr-o cameră de descărcare unde substanța gazoasă va fi ionizată sub acțiunea unor cîmpuri de înaltă frecvență, apoi „ejectată“, împușcată cu viteze colosale spre exterior. Pentru a imprima globurilor de foc energia necesară se pot folosi cîmpuri electrice acceleratoare iar cu ajutorul unor cîmpuri magnetice ele pot fi dirijate într-o singură direcție formînd un fel de jet coerent.

În spațiul cosmic lipsit de atmosferă rachetele dotate cu generatoare de plasmă vor reuși să străbată traseele interplanetare cu viteze de sute de ori mai mari decît ale celor propulsate cu motoare chimice obișnuite.

Crearea elementului 102 și tehniciana Svetlana Pleșukova.

Elementul 102

...pre prin ciocnirea ionilor de neon de ținta de uraniu erau colectați pe o bandă în continuă mișcare și scoși din zona de mare activitate radioactivă din vecinătatea țintei. În aproximativ o secundă, atomii astfel sintetizați se dezintegrează emițînd o particulă alfa și transformîndu-se în atomi ai altui element, cunoscut sub numele de feroniu. La rîndul lor, acești atomi erau colectați pe o altă bandă și trecuți apoi în fața aparatului de detecție.

Impulsurile de la detector erau analizate în analizorul multicanal. După numărul de atomi de feroniu detectați se puteau trage concluzii categorice despre formarea elementului 102. Rezultatele obținute la Dubna au fost recent comunicate în cadrul sesiunii consiliului științific al Institutului unificat și constituie o dovadă incontestabilă despre producerea noului element 102.

M. Petrașcu

Candidat în științe fizico-matematice

...aibă la dispoziție și o serie de materiale auxiliare, și ele foarte pure, ceea ce ridică desigur alte probleme tehnologice. Vom da ca exemple de astfel de materiale: grafitul, cuarțul, argonul, heliul, precum și diferiți reactivi chimici.

Cu toată dezvoltarea pe care a luat-o, sub imboldul cerințelor practicii, metalurgia substanțelor ultrapură este totuși departe de a fi rezolvat problema obținerii tuturor metalelor. Se obțin în stare ultrapură în primul rînd metalele cu proprietăți semiconductoră și cele folosite în tehnica nucleară.

O latură extrem de importantă a tehnologiei acestor materiale ultrapură este tocmai stabilirea purității — analiza lor. Se înțelege că nici în acest caz nu se pot folosi metode „clasice“ de analiză. Se face apel la analiza fizico-chimică, dar și aici, metodele pentru alte domenii sînt considerate ca „ultrasensibile“ se dovedesc a fi inaplicabile. Într-adevăr, dacă ne gândim că impuritățile se găsesc în unele cazuri în cantitate de 1 gram la 10 tone metal, înțelegem lesne dificultățile analitice care apar. Pe lângă metoda „atomilor marcați“ (a izotopilor radioactivi), metoda spectrală și altele, în ultimul timp se dezvoltă rapid procedee noi care permit punerea în evidență a impurităților pînă la a zecea milion, ba chiar a miliardă parte dintr-un procent.

Și totuși... exigențele tehnicii cresc și nici chiar materialele „ultrapure“ actuale nu mai constituie o limită. Mereu apar domenii noi iar materialele folosite trebuie purificate din ce în ce mai adînc. Pasionanta „competiție“ dintre știință și tehnică continuă dar, cu „profit“ pentru amîndouă și în ultimă analiză — pentru om, în slujba cărui sînt puse toate realizările.

D. Camboli

Șef de lucrări — Institutul Politehnic București

prin mișcarea acestora, fapt care va duce la crearea unui puternic curent.

Vă aduceți, probabil, aminte că doi conductori străbătuți de curent electric se atrag reciproc. Același lucru se întîmplă și cu „conductorii“ invizibili, cu traiectoriile particulelor încărcate, din canalul descărcării. Ele se apropie, plasma se strînge (efectul se numește pinch) și se prefăce într-un șnur orbital. Pînă la urmă toți atomii vor fi complet degoliți (plasma complet ionizată) iar din cauza ciocnirilor multiple particulele (electronii și nucleeele) vor dobîndi energii cinetice mari, ceea ce echivalează cu temperaturi extrem de ridicate. Este vorba de temperaturi care în anumite cazuri, și aici trebuie subliniat că fulgerele din laborator i-au întrecut în acest sens cu mult pe confrății lor naturali, ating valori de ordinul milioanele de grade. O substanță atît de fierbinte nu se mai întîlnește decît în stele. Iată de ce plasma cu temperaturi înalte se mai numește și substanță stelară. În asemenea condiții, energiile mari ale ionilor (nucleelor) din plasmă fac posibilă ciocnirea și interacțiunea acestora, proces

lumea a fost de acord că e vorba de formațiuni fizice create în urma unor descărcări electrice, cu alte cuvinte substanța din care se compune fulgerul este plasma.

Taina se destramă...

Pe la mijlocul secolului nostru, în Leningradul asediat și bombardat cu cruzime de hoardele fasciste, fizicianul sovietic G. I. Babat a obținut pentru prima dată, într-o instalație originală, o descărcare electrică. Aceasta se apropie ca formă de fulgerul globular. Procesul a avut loc într-o incintă cilindrică în jurul căreia se afla bobina unui generator de înaltă frecvență. După ce s-a format descărcarea între doi electrozi, aceștia au fost depărtați încetul cu încetul unul de altul. La început, arcul luminos a continuat să se „întîndă“ după electrozi dar mai apoi s-a desprins formînd o sferă de foc. În tot cursul experienței descărcarea a fost menținută într-un cîmp de înaltă frecvență de 60 de megahertzi. În urma interesantei realizări a profesorului G. I. Babat pare cu totul verosimil modelul propus de academicianul

Oamenii de știință se apropie tot mai mult de dezlegarea completă a tainei fulgerelor globulare. Specialiștii au izbutit să obțină în laboratoare descărcări asemănătoare celor din natură. În S.U.A., însă, o seamă de pseudo oameni de știință care pare că vor să vadă omenirea cuprinsă în flăcările unui nou dezastru, visează la „razele morții“ și la „arme X“, încearcă să pună și această mare descoperire a epocii noastre în slujba războiului.

Dar aspirația omenirii către pace este mai puternică și mina criminalilor care vor să împroaște ghemuri de plasmă prin ghiduri atmosferice sau să tragă din „tunuri“ cu proiectile de substanță stelară va fi oprită. Iar într-un viitor apropiat, plasmaoizii sferici se vor muta pe bordul rachetelor ce vor străbate spațiul sistemului solar sau poate în noi instalații unde, încălzîți la temperaturi și mai înalte, vor slui scopurilor nobile ale omenirii, obținerea reacțiilor termonucleare dirijate.

Teodor Tauth

Cercetător științific principal la Institutul de fizică atomică

FILMUL

„Tragedia optimistă” și eroii ei

Un articol de KONSTANTIN SIMONOV

AL III-LEA FESTIVAL
CINEMATOGRAFIC
DE LA MOSCOVA

După ce, timp de aproape trei decenii, a cunoscut o viață clocotitoare, patetică, pe scenele teatrelor, „Tragedia optimistă” a lui Vsevolod Vișnevski și-a început o nouă existență pe ecrane. Scenariul filmului este semnat de soția scriitorului, talentata pictoriță S. Vișnevskaja, care l-a terminat cu puțin timp înainte de a muri. Ea s-a bucurat de colaborarea regizorului S. Samsonov.

Filmul este înrudit cu piesa atât prin spiritul lui, cât și prin grija cu care sînt transpuse pe ecran neuitabilele dialoguri ale lui Vișnevski. Cred că autorii variantei cinematografice a tragediei au procedat bine cînd au arătat o grijă deosebită pentru această înrudită. Poți să ecranizezi sau să nu ecranizezi „Tragedia optimistă” dar odată hotărît să trebului în film această operă clasică sovietică trebuie s-o ecranizezi ca atare și nu să faci o variațiune pe aceeași temă.

În același timp, S. Samsonov și operatorul filmului, V. Monahov, n-au pregetat, și pe bună dreptate, să utilizeze marile posibilități oferite de cinematografie, lărgind considerabil cadrul strîmt al scenei și prezentînd imensele spații ale Rusiei revoluționare, pe care pășeste detașamentul de marinari, pe care merg spre moarte și nemurire neînfricații, furtunoșii, devotații eroi tragici ai lui Vișnevski.

Pentru că l-am cunoscut bine pe Vișnevski și atitudinea lui față de ceea ce a scris, m-am bucurat văzînd că realizatorii n-au dat înapoi în fața unei dificultăți atât de evidente ca aducerea pe ecran a celebrilor comentatori din piesă.

Vișnevski îi îndrăgea mult și pe Comisar și pe Alexei, dar întreaga construcție a piesei este

Scenă din film

legată indisolubil, chiar din primele momente ale acțiunii, de cei doi marinari care adreuează cu glas puternic, aspru, deopotrivă contemporani-

lor și urmașilor, vorbindu-le despre epoca lor furtunoasă, plină de frumusețe și măreție, desprinsă pentru izbînda Revoluției. Glasul marinarilor este de fapt glasul lui Vișnevski și fără el nu poate fi concepută „Tragedia optimistă”, tot așa cum aceasta n-ar putea fi concepută fără Comisar sau fără Alexei.

Și cînd i-am văzut înaintînd în film pe acești matrozi ca dintr-o avanscenă a ecranului panoramic și i-am auzit vorbind din vîltoarea războiului civil în gura mare, de-a dreptul, fără ocolisuri, cu mine și cu ceilalți spectatori am simțit că nu mai puteam să-mi stăpînesc lacrimile de emoție. Aceste lacrimi nu se datorau vreunui efect melodramatic. Lui Vișnevski nu-i plăcea sentimentalismul, dar credea cu tărie că Revoluția este cel mai frumos lucru din cîte pot oamenii să făptuiască și a știut să însuflească această credință a lui și altora și asta te face să te uieturi de emoție cînd ascuți glasul Revoluției.

Îmi place filmul, deși nu fiecare cadru sau fiecare scenă în parte. Sînt și lucruri neizbutite și altele izbutite doar pe jumătate. Aș cita, de pildă, în acest sens scena de operetă a apariției detașamentului anarhist sau ultima bătaie în care spectacolul presupunește asupra adevărului tragic.

Dar, în general, filmul mi-a lăsat o impresie puternică, unică. Această impresie este lăsată atât de jocul actorilor V. Tihonov, M. Volodina, B. Andreev, V. Sanaev cît și de construcția, de un preegnat romantism, a întregii relatări cinematografice.

Nu poți să faci un film după Vișnevski dacă te temi de Vișnevski, de asperitățile artei lui, de frumusețea lui severă, de romantismul lui sublim. Nu-l poți ecraniza pe Vișnevski acceptîndu-l doar pe jumătate sau pe sfert. El poate fi adaptat pentru ecran numai dacă e acceptat în întregime, așa cum este, și cred că tocmai așa s-au străduit să-l redea creatorii filmului.

Ca orice personalitate puternică, neobișnuită, Vișnevski poate să placă sau să nu placă dar chiar și creatorii care pășesc în multilaterală noastră artă realist-socialistă pe drumuri proprii, cu totul deosebite de ale lui, nu pot să nu simtă un profund respect pentru unitatea și forța talentului lui.

După „Povestea anilor înflăcărați”, transpunerea pe ecran a „Tragediei optimiste” continuă în arta noastră una dintre liniile firești și fructuoase ale dezvoltării ei — linia unui vibrant romantism, un ligant unui înalt și clar simbol poetic.

În ciuda caniculei, prin care vara își vestește acum impetuos prezența și la Moscova, studiourile cinematografice își continuă activitatea în același ritm febril. Echipele de cinești arunca priviri sfidătoare coloanei de mercur a termometrelor în marș vertiginos spre pazucezi de grade și pășesc pe platourile de filmare, în sălile de montaj sau în laboratoare, spre a da viață unor noi creații.

În cele ce urmează îi informăm pe cititorii noștri despre activitatea din această perioadă a unei actrițe și unui scenarist.

Nina Drobîșeva

Interpreta Sașei din „Cer senin” lucrează acum la rolul Polinkăi Vihrova din filmul „Pădurea rusă”, o ecranizare după cunoscutul roman al lui Leonid Leonov. Filmul este realizat la „Mosfilm” de regizorul Vladimir Petrov.

Intr-o discuție cu un reporter sovietic Nina Drobîșeva a avut cuvinte de încintare despre noul ei personaj. Polinka este o adolescentă care privește lumea cu ochii larg deschiși, dornică să-i pătrundă toate tainele. A cînt mult și caută să identifice în viață întâmplări și caractere întîlnite în literatură. De o sinceritate dezarmantă, ea cere același lucru tuturor prietenilor și cunoștințelor ei. Iar cînd profesorul Grafianski îl calomniază pe tatăl ei, un neobosit cercetător, specialist în probleme de silvicultură, Polea se răzbuună pe profesor aruncîndu-i în obraz conținutul unei călimări. Drobîșeva îndrăgește la aceasta eroină puritate dar și dirzenia, curajul ei, care în timpul cotorpirii hitleriste o aduc în rîndurile partizanilor. La ordinul comandamentului, fata aceasta delicată se strecoară în spatele frontului dușman și îndeplinește misiuni primejdioase, riscîndu-și viața.

„Doresc din toată inima — a arătat Nina Drobîșeva — ca spectatorii s-o înțeleagă

și s-o iubească pe Polinka, așa cum am îndrăgît-o eu”.

Paralel cu munca de la studioul „Mosfilm”, Drobîșeva desfășoară o activitate interesantă în teatru. În această stagiune a repurtat un succes deosebit tot în rolul unei adolescente, Sima, din piesa „Pe drum” (de Viktor Rozov), la teatrul „Mossoviet”.

Gheorghe Danelia

Coautorul emoționantului film „Serioja” și regizorul „Drumul spre chei” a terminat scenariul unei comedii care se va numi „Intr-o singură zi”. Comedia nu va avea un subiect foarte riguros. „Un băiat de optsprezece ani, sosește la Moscova dintr-o regiune îndepărtată. Întimplarea face să întâlnească doi tineri moscoviți de aceeași vîrstă — un băiat și o fată, cu care se împrietenește numaidecît, așa cum se întîmplă de optsprezece ani. Filmul va înfățișa întâmplările hazlii, neașteptate prin care trec într-o singură zi cei trei eroi. Dar în afară de ei comedia va avea și un alt erou principal — Moscova. Danelia își propune să înfățișeze cu căldură și poezie pulsul marelui oraș. Împreună cu eroii spectatorul se va cufunda astfel în fotografia străzilor capitalei sovietice, se va opri pe marile bulevarde și în piețe, va gusta farmecul inefabil al micilor străzi laterale, cu aerul lor tăcut, visător.

Dorința realizatorilor (coautor al scenariului Ghennadi Șpalikov) este de a face „un film vesel, fremătînd de viață, de un optimism contaminant”.

O NOUĂ COMEDIE

Regina stației de benzină

...Liudmila Dobrîșecir a hotărît să devină dansatoare a gheață. Se simte rezistibil atrasă de suprafața netedă ca oglinda a patinoarelui scaldat în lumina reflectoarelor și ar vrea să se identifice cu fiecare dintre siluetele grațioase ale patinatoarelor care plutesc parcă pe gheața strălucitoare, în costume elegante și vaporose. Da, nu-și va îngădui clipă de răgaz pînă nu va ajunge solistă a baletului pe gheață. Din nefericire, cade, însă, la examen și visul ei devine iar un ideal îndepăr-

tat. Dar Liudmila nu e un om care să se lase cuprins de disperare. Ce-ar fi să se facă stewardesă pe un TU-104? Sau mai degrabă să lucreze ca ghid pe unul din autocarele ce transportă excursioniști de la Kiev la Simferopol?

La direcția transporturilor nu se caută, însă, ghizi, ci personal pentru stațiile de benzină instalate de-a lungul traseului. O stație de benzină? Asta să fie tot ceea ce rămîne din marile proiecte? — se întrebă fata. Pentru o vreme, provizoriu, ar

fi o soluție. Între timp s-ar putea antrena fără preget pe niște patine cu roțile și toamna viitoare se va putea prezenta din nou la concursul instituit de Ansamblul de balet pe gheață.

Și Liudmila începe să lucreze la o stație de benzină. Energică, muncitoare, de o veselie exuberantă, pune atîta sîrînșă, atînt temperament și entuziasm în munca pe care o face încît foarte curînd nici un sofer nu mai poate trece pe lângă stația ei fără să constate subit că are absolută nevoie să se aprovizioneze cu benzină. În scurtă

vreme Liudmila ajunge favorita întregului traseu. La rîndul ei, fata începe să-și îndrăgească meseria care, deși modestă, o ajută să fie utilă oamenilor. Comedia „Regina stației de benzină” a fost turnată în studioul „A. Dovjenko” din Kiev. Autorii ei sînt regizorii Alexei Mișurin și Nikolai Litus.

Rolul Liudmilei Dobrîșecir a dat actriței Nadia Rumanțeva (protagonista filmelor „Strengării” și „Fetele”), un fericit prilej de a pune în valoare noi laturi ale marelui ei talent de comediantă.

În preajma competiției

● Graficienii și pictorii decoratori moscoviți au mult de lucru în aceste zile premergătoare Festivalului. Custul și frumusețea lor contribuie la realizarea ambianței sărbătorești în care își vor da întâlnire reprezentanții artei cinematografice din peste cincizeci de țări. Afizele create de ei împodobesc de altfel de pe acum capitala sovietică ca și multe gări și aeroporturi de pe tot globul.

● O mare expoziție de stradă, dominată de emblema Festivalului, va prezenta imagini din filmele ce vor fi proiectate la Moscova în cadrul competiției și în afara ei. Expoziția va fi amenajată cu concursul tuturor țărilor participante.

De asemenea, la Casa centrală a cinematografiei se va deschide, în timpul Festivalului, o expoziție consacrată istoriei cinematografiei sovietice. Începînd cu primele documentare turnate în 1917, expoziția va înfățișa imagini din 400 de filme artistice și 200 de documentare și scurt-metraje realizate de cineștii sovietici în cele peste patru decenii de activitate.

● Dintre producțiile ce vor lua parte la competiția filmelor de scurt metraj din cadrul Festivalului cităm filmul chilian „Amer-India” care oglindește viața, obiceiurile și tradițiile populației indiene din America Latină. „Contraștele unui oraș”, o producție norvegiană, prezintă Oslo, capitala Norvegiei, ca un oraș al muncii și sporturilor. Tot de viața unei capitale, de data asta însă de Paris, se ocupă filmul francez „Allegro ma troppe”. Vor mai fi proiectate scurt-metrajele „Rădăcina” (Cipru), „Istoria orașului Timbuktu” (Mali), „O urmă roșie” (Cehoslovacia), „Chemarea flautului” (India) ș.a.

● Biroul de presă al Festivalului se pregătește pentru o activitate prodigioasă. Pe lângă Buletinul informativ pe care-l editează de pe acum, în zilele Festivalului va publica printre altele, o revistă cotidiană în culori „Sputnikul Festivalului” (în trei limbi), un ghid intitulat „Filmele ce-lui de al treilea Festival cinematografic internațional” și un altul „Delegații și oaspeții ai celui de al treilea Festival al filmului de la Moscova”, albumul ilustrat „Noi eroi ai ecranului” consacrat celor mai bune producții din ultima vreme ale studiourilor sovietice, prospecte destinate participanților la festival cuprinzînd programul zilnic al manifestărilor, informații despre spectacolele teatrale, despre excursiile ce vor avea loc etc.

M-au dat „Capitulul”... I-am asigurat că-l cînt-
sem. Dar nu m-au crezut. Mi-au spus că dacă l-aș
fi cînt pe Marx n-aș fi devenit consulul Spaniei!
Cel ce doarme în dreapta: Asta-l adevărat!
franchiste...
Consulul: Judecata dumneavoastră e primitivă,
tinere domn.
(Se aude un zgomot de cheie întoarsă în broasca.
Intra Cino, cu un vrăj de ziare și reviste).
Cino: Cum vă simțiți, domnule consul?
Consulul: Va mulțumesc, domnule! (căută mîncuțile
de țigări din scrumiera; duce un muc de țigară în
naș; se strîmbă).
Cino: Poftim, fumati! (arunca pe masa, în fața
consulului, un pachet cu țigări).
Consulul: O-o-o! Va mulțumesc! Ce mai scriu
ziarele despre mine?
Cino: Ziarele v-au și găsit, dar spinzurat... Într-o
villa.
Consulul: Nu se poate!
Cino: Ba da, domnule! Poftim, admirați-vă! E ceea
ce anunța o gazeta italiană care simpatizează cu
dumneavoastră și cu guvernul dumneavoastră!
Consulul: Ce porcărie! Sărmana mea Violetta... O
sa-și iasă din minți... Gîndește-te o clipă — am fost
spinzurat! Am fost spinzurat!
Cino: Nu fiți îngrijorat, am și telefonat soției dum-
neavoastră, de la un telefon public... M-a costat 30
de lire...
Consulul: (cu un gest mecanic, duce mîna la buzu-
nar; grabit). Am să plătesc! Plătesc totui, domnii! Sînt
Sîntei salvatorul meu! Un adevărat prieten.
Cino: I-am spus soției dumneavoastră să nu creadă

7

Cino: Dar la mine ce găsiți napoleonian, domnule
consul?
Consulul: (Privindu-l pe Cino). Setea de glorie!
Cino: Noi, toți trei, sîntem gata să vă cedăm chiar
acum gloria, cu toate consecințele ei, imediat ce
va fi eliberat José Corillo.
Consulul: Mulțumesc pentru cinste!
Cel ce doarme în dreapta: Nu! Eu nu renunț,
vreau ca oamenii să știe că am participat la
această nobilă faradage.
Consulul: Ai auzit?
Cino: Și ce-i rău, dacă prietenul meu vrea să se
ație despre el?... Sa se știe că el a fost cel dinți
care a legat miliile consulului spaniol, l-a legat la
ochi, l-a astupat gura.
Consulul: Da... prietenul dumneavoastră ar putea
să aiba succes la o anumită categorie de oameni.
(Se aud trei lovituri. Cino deschide ușa, intra
Matusa Janna: Pot să fac curățenie?
Cino: Da, tușă Janna.
Matusa Janna: Buna dimineață, domnii!
Consulul: Buna dimineață, doamnă. Cum e vremea
astăzi?
Matusa Janna: Nu știu.
Consulul: Scuzați, vă rog! Am uitat că n-am drep-
tul să întreb nimic...
Matusa Janna: (făcînd curățenie, se adresează lui
Cino). Trebuie spalat prosopul.
Consulul: (luînd-o înaintea lui Cino). Da, da! Nea-
parat.
Cino: Dar n-avem altul. Toată rufăria e la spala-
torie și o să fie gata abia peste cîteva zile...
Consulul: (supărat). Proposul asta o să mai stea

10

un singur inel pentru o asemenea frumusețe. Ar
trebui să fiți acoperită cu briliante.
Lola: (privind cu incîntare briliantul; ride). Ei,
și dumneavoastră — „acoperită cu briliante”...
Consulul: (sărutîndu-i mina). Pot să sper?...
Lola: (fără să-l înțeleagă). Ce anume?
Consulul: O întîlnire cu dumneavoastră... Desi-
gur, cînd voi fi liber...
Lola: Mă rog!
Consulul: (mirat de un succes atît de ușor).
Cum?... Probabil că nu m-ați înțeles cum tre-
buie...
Lola: Dar ce-i de neînțeles? Vreți să vă întil-
niți cu mine? Cu plăcere!
Consulul: (deziluzionat de victoria ușoară). Da-
da! Foarte bine! (scoate inelul din degetul Lolei
și-l trage pe degetul lui). Inelul asta e o amintire
de la mama. A murit sărmana în brațele mele...
Lola: (uscat). Beți cafeaua, se răcește!
Consulul: Ah, da! Cafeaua, cafeaua!... Mulțu-
mesc! Mulțumesc, domnișoară!
Lola: Doamnă, nu domnișoară! Sînt căsătorită.
Consulul: (însufleteindu-se din nou). A, sînteți că-
sătorită?... Minunat! (atinge inelul).
Lola: (aspră). N-am nevoie de inel! Beți ca-
feaua!
Cel care doarme în dreapta: Secătura!
Consulul: Ce?... Ce-ați spus?
Cel care doarme în dreapta: Beți cafeaua, dom-
nule consul! Lola se grăbește!
Consulul: (cu obida). E greu să-ți aranjezi trebu-
rile, cînd sînt atîția martori în jurul tau...

15

aici trei zile? Revoltator! (Privindu-l pe Cino,
devine mai conciliant). Ce să faci, dacă nu e altul...
Matusa Janna: Aduc eu unul curat.
Consulul: Mulțumesc! Va mulțumesc foarte mult!
Cum vă... (vrea să întrebe cum o cheamă, dar
se reține). Da, da! Scuzați... scuzați vă rog,
doamnă.
Matusa Janna: Nu face nimic, nu face nimic.
Consulul: (înterpuindu-l). Eu nu vă în-
țeleg... Nu v-am adus aici și nici nu știu cu cine am de-
face... Nu-mi pasa de dumneavoastră: numai să nu
fie război.
Consulul: Doar cîții ziaarele și știți că a fost răpit
un consul!
Matusa Janna: Știu că a fost furat un consul. Dar
„Consul” îl cheamă pe cîinele vecinilor mei... I-am
și întrebat... Mi-au spus că n-a fost furat. Ziarele
spun mincuni! Nimeni nu l-a furat pe „Consul”. Se
plimba liniștit prin curte și lătra la trecători. Și apoi,
din parte-mi sînt liniștiți: pentru un cîine nu se
face război.
OM! Ce mai contează un ceas sau un inel?
M-au refuzat. Atunci le-am spus: „Ați furat doar un
lumea. Le-am oferit ceasul de aur, inelul cu briliant,
rîi ar fi avut bani și ar fi putut să mă hrănească ca
rău că n-am fost jefuit. Dacă aș fi fost jefuit, răpito-
bani cu mine. Pentru prima dată în viața îmi pare
Dacă aș fi știut că am să fiu răpit, aș fi luat ceva
Hista de bucate e cam monotona... Și... prosopul asta.
La drept vorbind nu-i chiar așa de rău aici. Numai
partea lor, mi-au dat cuvîntul că nu mă spinzură.
și strig și nu-i deranjez pe ceilalți locatari, ei, din
și studenți există o înțelegere de onoare: eu nu
mai cumpărit decît un revolver...”
In al doilea rînd, și asta-i principialul, între mine
și studenți există o înțelegere de onoare: eu nu
legă din nou de pat... Și ștergarul asta... (arată un
doi (arată, spre cei care dorm) ar sări în sus și m-ar
dănapul. Și cum aș... cerea să-l mișc de acolo, am în-
cerea mea cînd aș putea să tip?... Chiar și acum...
Dar mai înții, țereasta e închisă. Au astupat-o cu
resc nu pot, n-am cu ce... Da! Va mirați de tă-
curcan de crăciun. Și nici măcar să mă barbă-
inghit conserve. Am arsur! Mă îngrăș ca un
fac zăritștii de pe urma mea! Și eu stau aici și

11

sînt în fiecare dimineață, așteptînd venirea dumnea-
voastră.
Lola: (cochetă). Așteptați cafeaua, nu pe mine...
Consulul: Cafeaua, se înțelege! Dar... Vă rog să nu
rideți... Nu sînt așa de bătrîn. Nu m-am bărbierit,
însă, de trei zile. Și dacă nu te bărbieresti o zi, îm-
bătrînești cu 10 ani...
Lola: (șireată). Înseamnă dar că sînteți mai tînăr cu
30 de ani decît arătați?
Consulul: Nu! Am în total 40! Credeți-mă!
Lola: Cred, cred!...
Consulul: (Cu glas scăzut). Vă rog să mă credeți,
puteți fi podoaba celei mai alese societăți. Ați putea
face fericit pe orice bărbat bogat și onorabil, cu
inima tînără... Cînd intrați aici întineresc de tot...
întineresc de tot! (în șoaptă). Nu vă cer adresa...
Știu că în situația mea de acum nu-mi este per-
mis... Dar poftim numărul meu de telefon (ii in-
tinde cartea lui de vizită).
Lola: Telefonul dumneavoastră e acum cunoscut
în toată Italia.
Consulul: (mindru). Cu atît mai bine! Celebritatea
ii înfrumusețează pe oameni. Dați-mi, vă rog, mina.
Lola: De ce?
Consulul: Vă rog, dați-mi-o!
Lola: Poftim!
Consulul: (luînd mina Lolei). Dumnezeuul meu!
Ce degete divine! (își scoate inelul de pe deget
și-l potrivește pe degetul Lolei). E un briliant de
trei carate.
Lola: (privindu-și inelul din deget). Ce frumu-
sețe! N-am mai văzut niciodată așa inel.
Consulul: E al dumneavoastră. Dar ce înseamnă

14

GHEORGHI MDIVANI

S-A FURAT UN CONSUL

— Comedie —

(O cameră mică, la mansardă. O iereastră acoperită de un dulap. În dreapta și în stînga cite un pat de fier. Între paturi o măsuță. Pe măsuță și pe dușumea ziare, reviste și culii goale de conserve. În fiecare pat doarme cite un îns, cu cearceațiul tras peste cap. La măsuță, un bărbat nebărbierit, cu părul ciufulit, cu o cămașă bojită, cu haina aruncată pe umeri. E un bărbat brunet, gras, cărunt, de 50 de ani; vorbește nervos).

Bărbatul: (privind spre sală). Da, ați ghicit. Eu sînt consulul! Ei m-au răpit... (arată spre cei care dorm). Vă interesează, desigur, cum m-au răpit! Foarte simplu! Mi-au telefonat că primarul mă invită la cină. Înțelegeți și dumneavoastră, nici un consul care se respectă nu poate refuza invitația unui primar! M-au anunțat că am să fiu așteptat la ușa din stradă de secretarul primarului, cu o mașină... Asta-i „secretarul” (indicînd patul din stînga). Am plecat fără să bănuiesc nimic. Și, la

6

ziarele: I-am comunicat că nimeni nu vrea să-l omoare pe domnul consul!

Consulul: Extraordinar... Vă sînt îndatorat! Foarte îndatorat, domnule student! Cînd am să fiu eliberat am să devin cel mai bun prieten al dumneavoastră și am să țin minte toată grija, tot ce ați făcut pentru mine!

Cino: Înseamnă că o să mă spinzurați pe dată?

Consulul: Poate că aveți dreptate! Într-adevăr, omul e încă departe de perfecțiune. Fără îndoială, atunci, cînd o să fiu liber dorința mea cea mai arzătoare va fi să vă spinzur pe dumneavoastră și pe tovarășii dumneavoastră: „prieteniile mei apropiate”... (arătînd spre cei care dorm). Nu! Nu! Am să vă dau uitării! Am să uit totul, numai să văd din nou soarele, nevasta, copiii și nepoții... (lăcrămînd) pe care n-am să-i trimit niciodată în Spania.

Cino: (impungînd ziarul cu degetul, se încrunță la consul). Aici scrie că sînteți ruda apropiată a generalului Franco...

Consulul: (sarînd în sus). Calomnii! Va spun asta nu de frică, ci pentru că e într-adevăr o minciună. Apă de ploaie! În viața mea n-am văzut ochii lui Franco. Îl urăsc pe acest ucigaș. Dar să nu credeți că-l iubesc pe comuniști... Îi urăsc chiar mai mult decît pe Franco! Nu-mi plac extremele în viață și în politică! (ridică glasul). Eu „ruda lui Franco”!!! (strigînd). Cum nu le este rușine ziarelor să mintă cu atîta nerușinare(furios, se apropie de perete; apucă prosopul din cui și îl întinde lui Cino). Astupați-mi gura... Altfel calc înțelegerea noastră!

Cino: Stați jos, domnule consul.

Consulul: Sînt nervos...

Cino: Nu trebuie să vă enervați! Viața e așa de scurtă...

Consulul: Credeți într-adevăr că e scurtă? Nu-mi plac tinerii care filozofează... Pot să ajungă la totală negare a vieții. Iar negarea vieții deschide calea spre crimă.

Cino: Am și ajuns la crimă.

Consulul: (speriat). Dar ce vă pregătiți să faceți cu mine?

Cino: Domnule consul, vă rog, liniștiți-va, cu dumneavoastră, nimic... În afară de ceea ce am făcut, nimic! N-avem motive!... Și imediat ce guvernul dumneavoastră...

Consulul: (nu-l lasă să termine). Mă dezic de guvernul meu!

Cino: Nu — nu! Nu merge! Trebuia s-o faceți mai înainte, ca toți spaniolii cinstiți! N-o să comunicăm nimănui decizia dumneavoastră de Franco... Nu ne convine! Dimpotrivă, am telefonat astăzi unui ziar că vă rugați zi și noapte pentru generalul Franco... Că sînteți cu adevărat o rudă a dictatorului spaniol. Că chiar el a confirmat-o...

Consulul: (strigînd). Sînteți cu adevărat un criminal! M-ați înjosit!

Cino: Și dumneavoastră un actor destul de bun. Dar numai de comedie.

Consulul: (liniștit). Da, jucam bine în spectacolele studentești... Dar nu roluri de comedie. Visam să-i joc pe Othello și pe Napoleon. Se zice că în tinerețe semănam cu Napoleon.

Cel ce doarme în dreapta: Da, aveți nu știu ce din Napoleon!

Culorile și umbrele

Madagascarului

În Madagascar se spune: „O mie de oameni nu mor într-o zi”. E puțin probabil ca cineva să știe când a luat naștere acest proverb malgaș. Poate că pe vremea când — din regate feudale izolate — s-a con-

stituit statul malgaș unitar sau, poate că originea îi e legată de istoria înfiripării orașului Tananarive, în capitala insulei. În ciuda incertitudinii în care e învăluită originea proverbului, malgașii îi înțeleg,

însă, cât se poate de limpede sensul: când mulți oameni se unesc, ei alcătuiesc o forță de nebiruit. Proverbul a devenit de viza capitalei Marii Insule și e înscris pe stema ei.

O demonstrație la Tananarive

Am sosit la Tananarive, în traducere „orașul celor o mie”, în ajun de 1 Mai. Capitala, situată pe douăsprezece coline, la o altitudine de 1468 m deasupra nivelului mării, are și un al doilea nume: „Orașul roșu”. Și nu numai pentru că pământul din partea locului e roșietic iar multe case sînt spoite cu argilă roșie. Pretutindeni, ori încotro îți arunci privirile, dai de arbori ale căror coroane sînt presărate cu flori de un roșu aprins sau trandafiriu.

„Zuma” — piața centrală, „pintecel orașului Tananarive” — este o mare strălucitoare de flori, grămezi de fructe și legume. Dar „Zuma” nu-i numai o piață, ci și un fel de expoziție agricolă. Găsești reprezentate aproape toate roadele pe care le dă pământul Madagascarului: orez și cartofi, culturi leguminoase și manioc, cafea și condimente...

Oamenii muncii din oraș au sărbătorit ziua de 1 Mai — care coincide în Madagascar cu începutul „iernii” — printr-o mare demonstrație. Temperatura era de plus 20—23 de grade. Locuitorii, gătiți în straie de sărbătoare — atît bărbații cît și femeile aveau pe umeri „lama”, lungi eșarfe de culoare albă — purtau pancarte și panouri. Pe o pancartă scria: „Oamenii muncii știu că numai socialismul poate aduce eliberarea”.

Da, situația oamenilor muncii din Madagascar este încă departe de a fi bună, fapt atestat de grevele care izbucnesc din cînd în cînd. La sfîrșitul anului trecut au declarat grevă o mie de docheri din Tananarive — cel mai mare port al țării. Aproape concomitent s-a desfășurat greva generală a funcționarilor de bancă malgași, care au revendicat o retribuție egală cu aceea a funcționarilor europeni.

Alte panouri ale demonstrațiilor înfățișau întreprinderile industriale în curs de construcție și menite să contribuie la dezvoltarea economiei naționale, harta electricității Madagascarului...

Da, anii dominației coloniale franceze, care a durat din 1895 pînă în 1960, au frînat mult dezvoltarea insulei. Madagascarul este o țară completamente agricolă. Bogațiile resurse naturale ale republicii sînt puțin studiate și mai puțin încă valorificate.

Ziua de 1 Mai s-a încheiat printr-un miting de masă. Deasupra mulțimilor au răsunat acordurile imnului național, după care a urmat cîntecul înaripat al oamenilor muncii din toate țările — Internaționala, în tonat de mii de glasuri...

Policromie politică

Dacă roșul este culoarea predominantă în Tananarive, viața politică a capitalei nu poate fi nicidecum calificată drept monocromă. În Republica Malgașă sînt cîteva partide politice.

Unul dintre cele mai importante este partidul de guvernămînt, Partidul Social-Democrat, întemeiat în 1956 de Tsiranana, actualul președinte al republicii. Principalul partid de opoziție este Congresul independent Madagascariului (A.C.F.M.), condus de preotul Andriamanjato, primarul orașului Tananarive. Există și partide mai mici ca, bunăoară, Mișcarea națională pentru independența Madagascarului (M.O.N.I.M.A.) precum și partidul F.I.P.I.M.A. — Frontul popular malgaș, înființat la începutul anului 1963 și condus de dr. Raseta, fruntaș marcant al vieții publice. Într-o vreme, un tribunal francez îl condamnase la moarte pentru că a luat parte la organizarea insurecției din 1947.

Partidul Social-Democrat (P.S.D.) aflat la putere și dispunind de majoritatea locurilor în Parlament promovează o politică orientată spre o strînsă colaborare cu puterile occidentale și, în primul rînd, cu Franța. Acordurile franco-malgașe încheiate de guvernul P.S.D. prevăd și o colaborare militară cu Franța.

Pe străzile capitalei Republicii Malgașe poți întîlni de aceea parașutiști francezi în ținută „leopard” și cu bascul pe o sprînceană. Seara, larma glasurilor lor răzbate pînă în strădă de pe terasele cafenelelor și din cabaretele unde chefuiesc,

Conducătorii malgași vorbesc despre căi proprii de construire a socialismului, mai ales în ce privește politica internă. Dar interpretarea pe care o dau ei socialismului coincide în multe privințe cu concepțiile conducerei de dreapta a Partidului Socialist Francez (S.F.I.O.).

Domnul Rakutonuera, director de cabinet în ministerul Informațiilor, ne-a vorbit despre construirea socialismului prin intermediul obștei satești — „fukuli”. Dar a precizat numai că acesta e un lucru ce se va putea realiza numai printr-un proces îndelungat de transformare a obștei. „Nu-i cu puțință — ne-a arătat el — să se treacă direct de la colonialism la socialism”.

Partidul de opoziție A.C.F.M., care se bucură de o mare influență în Tananarive și Tamatave, are alte concepții despre construirea socialismului. Principala cuvînt de ordine al acestui partid este: „Libertate și decolonizare totală, pentru a păși spre adevăratul socialism”. Partidul se situează pe o poziție categoric negativă față de colaborarea cu Franța în forma ei de astăzi. Rezoluția congresului A.C.F.M. din septembrie 1962 a arătat că acordurile franco-malgașe au pus în primejdie independența politică a țării.

Liderii A.C.F.M. au declarat de nenumărate ori că ei consideră falsificate alegerile parlamentare din 1960 și că numărul mandatelor de deputați (3) obținute de partidul lor nu corespunde cu numărul de voturi intrunit de acesta.

Proiectul „Samangoka”

Sînt mulți cei care aspiră la o cale de dezvoltare socialistă a Madagascarului și vorbesc despre ea. Dr. Radaodi Ralarusi, președintele Academiei de științe malgașe, care a vizitat anul trecut Uniunea Sovietică, ne-a vorbit despre dezvoltarea mișcării cooperatiste în Madagascar. „Poate că — ne-a spus el zîmbind — prin cooperative vom ajunge la colhozuri”. Dr. Ralarusi a fost profund impresionat de republicile sovietice din Asia Centrală. „Am fost uimiți — a relevat el — de dezvoltarea tuturor resurselor, inclusiv a celor petrolifere. Sperăm că vom reuși să realizăm cîndva același lucru în sudul Madagascarului”.

Guvernul a inițiat de altfel unele acțiuni în această direcție. El încearcă să rezolve problema valorificării de noi pămînturi — proiectul reformei agrare n-a fost încă elaborat și mulți țărani iau pămînt în arendă. (Din totalul de circa 6,5 milioane de hectare de pămînt arabil, mai bine de 2.000.000 de hectare aparțin unor societăți franceze și colonialiștilor francezi. Din acestea, sînt cultivate cel mult 10.000 de hectare iar restul e pus sub „interdicție” pînă cînd actualii lor proprietari vor socoti oportun să le valorifice. Suprafața medie a unui lot de pămînt stăpînit de un țaran malgaș este de 1,7 hectare, în timp ce suprafața medie a unui lot stăpînit de un european este de 113 hectare).

Pe tărîmul vestic al insulei, în bazinul fluviului Mangoka, a început realizarea unui vast proiect agricol intitulat „Samangoka”. Vast, raportat la condițiile locale. Se prevede anume ca în viitorii douăzeci de ani să fie pusă în valoare o suprafață de 100.000 de hectare de pămînturi virgine. Se va cultiva bumbac, din care malgașii vor să facă una din principalele culturi de export. Dar și orez — alimentul de bază al populației — cereale, legume și culturi furajere pentru dezvoltarea creșterii vitelor. Într-un cuvînt, în această regiune urmează să fie creat unul din cele mai importante „grînare” ale țării. Se face lucrări de irigații, se preconizează construirea unui baraj. Deocamdată sînt irigate numai 400 de hectare. Aceste terenuri sînt un fel de „atelier experimental” pentru cultivarea bumbacului și a orezului. Desigur, în calea realizării planurilor amintite mai sus există încă mari greutăți și anume: insuficiența fondurilor și a mijloacelor tehnice agricole. Tocmai această împrejurare explică eșalonarea lucrărilor proiectate pe o perioadă atît de îndelungată.

Madagascarul este o țară agricolă și 95 la sută din exportul ei este alcătuit din produse agricole și animale. În ultimii ani, țara trece printr-o criză acută în ce

privește exportul unor mărfuri ca, bunăoară, cafeaua. Scăderea prețurilor mondiale la cafea — care se află pe primul loc în exportul republicii — lovește dureros economia ei.

O întîlnire în palatul Andafiavaratra

Tsiranana, președintele republicii, ne-a primit la reședința oficială — palatul Andafiavaratra — o clădire istorică care pînă la ocupația franceză era reședința primilor miniștri ai regatului. Împreună cu fostul palat regal, aflat în imediata vecinătate și transformat acum în muzeu național, Andafiavaratra domină orașul. Locatarii de odinioară ai celor două palate au avut o soartă tragică. La sfîrșitul secolului trecut, după ce francezii au cucerit insula, mulți miniștri ai guvernului malgaș au fost împușcați iar regina Ravanalium a III-a a fost exilată și a murit în surghiun.

Președintele Tsiranana ne-a primit în cabinetul lui. Pe un perete atîrna o hartă a Madagascarului, alături era o bibliotecă mare; pretutindeni — pe birou, pe bibliotecă, pe pervazul ferestrelor — erau statuete înfățișînd pisici sălbatice, emblema P.S.D.

În convorbirea cu președintele, acesta s-a referit, printre altele, la problema originii națiunii malgașe. „Madagascarul — ne-a spus Tsiranana — este populat de optsprezece triburi. Dar cu toții vorbim aceeași limbă și avem aceeași datină. Singurele deosebiri sînt de domeniul antropologiei și de credințele religioase”.

Din ce familie de limbă face parte limba malgașă? După părerea unor specialiști competenți, malgașii face parte din grupul de limbi malaieze. Întrucît privește aspectul antropologic al triburilor malgașe, el este extrem de neomogen. În partea centrală a Madagascarului, inclusiv în regiunea din jurul capitalei, locuiesc populația marina — originară din Asia. Populația marina are pielea destul de albă, părul lîns sau creț. E cea mai numeroasă populație de pe insulă: peste un milion de oameni, adică a cincea parte din totalul locuitorilor. Celelalte populații, în speță cele de pe litoralul vestic, sînt de origine africană.

Treptat, convorbirea a trecut pe făgașul actualității. „Dorim — ne-a spus Tsiranana — să fim vizitați de tot mai mulți oameni sovietici. Puteți vedea în țara noastră tot ce vă interesează. Am dori ca oamenii de știință care vin în Madagascar să studieze problema originii națiunii noastre, deoarece pînă în prezent nimeni n-a abordat științific această problemă”.

În încheiere, domnul Tsiranana ne-a răspuns la următoarea întrebare: — De ce și-a ales P.S.D. ca emblemă pisica sălbatică?

Am aflat astfel că titulatura abreviată a

partidului amintește în limba malgașă de cuvintele „Pisica sălbatică”. La început așa erau porecliți social-democrații de către adversarii lor politici. „După o vreme, ne-a spus Tsiranana, am făcut noi înșine din pisica sălbatică care populează pădurile noastre emblema oficială a partidului. Cînd pisica sălbatică își poate arăta oricînd ghearele”.

Trei simboluri

Republica Malgașă a luat naștere la 26 iunie 1960. Despre independența cucerită atunci (mai exact recucerită, căci pînă la

Experiența Madagascarului arată că în multe din țările cu peisaje mirifice ce și-au cîștigat recent independența, viața n-a devenit încă ușoară

venirea francezilor malgașii erau o națiune cu o viață statală dezvoltată) vorbește deocamdată un modest obelisc de granit aflat într-una din piețele centrale ale capitalei. Pe piatra obeliscului se desfășoară trei fișii colorate în culorile drapelului național: alb, roșu, verde. Albul este simbolul păcii și libertății; roșul — simbolul hotărîrii neștrămutate de a lupta pentru a le apăra iar dacă va fi nevoie de a-și vărsa chiar sîngele; verdele simbolizează înflorirea țării. Aceste simboluri laconice par a înscris pe chezușie a faptului că poporul va găsi în el forțele necesare pentru a duce pînă la capăt opera de consolidare a independenței sale.

„O mie de oameni nu mor într-o zi” — această deviză născută în focul luptei în-sufletește sute de mii de malgași pe calea biruirii greutăților care stau în fața țării.

L. Volnov

Dragoste fără garanție

Dragoste e capricioasă ca un comutator într-o casă nouă. Sau ca un fotbalist talentat. Ori ca o stea de cinema. Sau, în fine, ca un lift într-un bloc cu 15 etaje... Ei, dar cîți termeni de compensație nu s-ar putea găsi!

Ea și-a bătut joc de mine pe față un an încheiat. În locul meu un bărbat adevărat n-ar fi rădat nici o săptămînă. Ar fi dat totul dracului. Ar fi izbit cu pumnul în masă. Ar fi răcnit:

— De ajuns! S-a terminat! Și asta fără să-i tresară un mușchi pe fața-i bărbătească, arsă de soare.

Dar în anii de muncă la atelierul de reparat televizoare am învățat să-mi păstrez calmul chiar în fața celor mai capricioși clienți.

Așa că îi spuneam iubitei: — Uite ce senin e cerul! Și ce stele frumoase! Ce lună!

Dinsă îmi răspundea: — Toată săptămîna asta am să fiu ocupată.

Ea continuă: — Deasupra divanului o să agățăm portretul tău. Și mai tirziu o să avem nepoți.

Dar ea, de parcă n-ar fi auzit nimic: — Mi-au înghețat picioarele. Și în general e tirziu. Nu mă conduce acasă.

În cele din urmă, birindu-mă pe mine însumi, am bătut și eu cu pumnul în masă și am strecurat printre dinți:

— De ajuns! De azi înainte drumurile noastre se despart.

Scena s-a petrecut în fața oglinzii pentru că vroiam să urmăresc dacă-mi tresare vreun mușchi pe fața bărbătească.

După asta nu i-am mai dat telefon și m-am apucat cu

inverșunare să repar televizoarele vecinilor. Munca ușurează soarta amară a bărbaților.

Cea dintîi care a dat semne de viață a fost dînsa.

Intr-o zi mi-a telefonat. Soarta vicleană îmi oferea o posibilitate reală de a-mi pune voința la încercare. I-am răspuns căutînd să casc cîi mai natural:

— Alo! A, tu ești? Ce vrei?

— Trebuie să te văd neapărat. Hai să ne întîlnim peste o jumătate de oră.

— Nu pot — am răspuns indierent. Azi n-am timp. Și adunîndu-mi ultimele rămășițe de voință — am cedat:

— Bine, fie. Dar nu peste o jumătate de oră, peste 45 de minute.

Bineînțeles, ne-am întîlnit peste o jumătate de oră. Am regăsit-o grațioasă, ușoară ca un balonaș cu care se joacă copiii, nepăsătoare și zburdalnică și alit de revoluționar de frumoasă de parcă între noi nu survenise cumplita ruptură.

— Să mergem la mine — mi-a propus. Tot nu m-ai vizitat niciodată.

Am băgat mîna în buzunar și am început să caut febril chibriturile, deși țigara îmi lumega în gură. De cînd ne cunoșteam nu mă pîlîse niciodată la dînsa. Așa că propunerea ei era pentru mine un lucru cu totul nou.

Dar cum hotărîsem să rămîn rece și neînduplecat pînă la capăt, i-am răspuns ursuz:

— În general n-am timp. Dar dacă n-o să dureze mult...

— Asta depinde de tine. Am tăcut amîndoi.

— Ce seară caldă! — a rupt ea tăcerea visătoare.

— Mda!

Simțeam că dacă mai continuă convorbirea asta se duc dracului toate eforturile mele din ultima lună pentru formarea unui caracter bărbătesc de fier. Am inspirat adînc și oprîndu-mi rîsulărea am numărat pînă la șaizeci. După aceea am dat aerul afară și am mai numărat pînă la douăzeci.

— Uite că am ajuns — m-a întrerupt dînsa din exercițiile mele disperate. Am să-ți fac cunoștință cu tătucu. De mult mă tot bate la cap.

Cu tătucu?! Cum de n-am sărit pînă-n tavan de fericire? Cum de n-am început să dansez bătînd tactul pe genunchi? Cum de n-am luat-o în brațe și nu m-am năpustit pe scări? Dar nu, n-am făcut nimic din toate astea. M-am stîpînit și am tăcut bărbătește.

Ne-a deschis chiar tătucu, un bătrînel simpatic cu părul complet alb și ochi buni, vioi.

— El e tînrul de care mi-ai vorbit? — ne-a întrebat tandru.

Bărbatul de fier dispăruse într-o clipă.

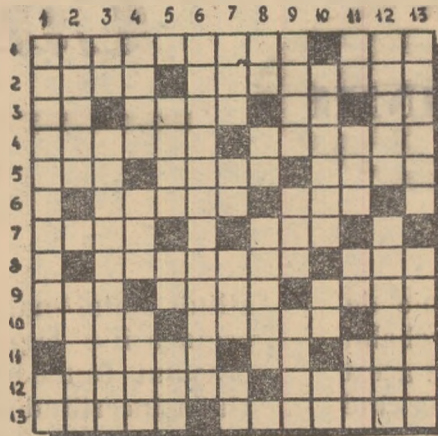
— În persoană! — m-am grăbit să răspund și mi-am și făcut socoleala pe cine invit la nuntă.

— Îmi pare bine. Intră te rog. Televizorul e în odaia cealaltă. E stricat de două săptămîni. Nu știu ce are, nu se vede și nu se aude nimic. Ii dai dumneata de roși. Cît despre preț, ne înțelegem noi...

De atunci nu ne-am mai întîlnit. Iar eu repar numai televizoare cu garanție.

A. Matlin,
V. Trifonov

Operă și balet

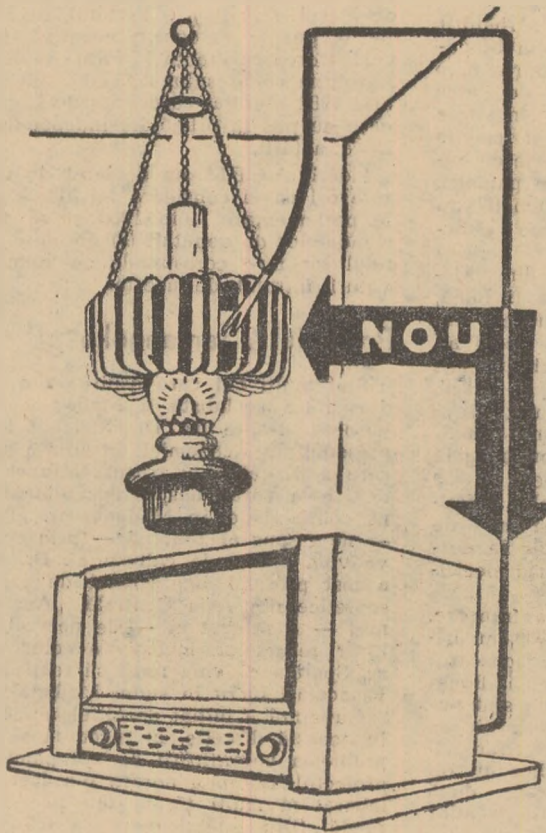

Haciaturian — Punet cardinal. 9) Din nou — Progres — Limbă! 10) Mare lac sovietic — Jukovski, pentru baletul „Cintecul pădurii” — Fin pe margini. 11) Adînc — Articol — Cea 12) ...Pugaciiov — A creat baletul „Floarea Roșie”. 13) „...lebedelor”, balet de Ceaikovski — Balerină sovietică, vestită în toată lumea.

VERTICAL: 1) Artistă a poporului a Uniunii Sovietice, una din cele mai mari balerine din toate timpurile — Dînsul. 2) Produs cosmetic — „Călărețul de...”, alt balet de Glier. 3) Aproape roz! — Referitor la dans. 4) ...Karaev, autorul baletelor „Cele șapte frumoase” și „În calea trăsnetului” — Ornament arhitectural — Nume. 5) ...Haciaturian, autorul baletelor „Spartacus”, „Fericirea” ș.a. — Xpres, la capete — Fluviul cîntat în „Aida”. 6) Operă de Rimski Korsakov (3 cuv.) 7) Munți în Creta — Alfa și omega — Recent — Negație. 8) În teorie! — Consoane — Interval între, trei note muzicale. 9) A voi — Arhitectura (abr.) — ...Lepesinskaia, celebră balerină sovietică. 10) Nelipsită de la dans! Ger! — Elan... avocalic. 11) Nichel — În aviație! — În operă! — „...Cio-San”. 12) Morală — A compus baletele „Fințina din Baccisarai” și „Flăcările Parisului”. 13) Prenumele celebrei balerine de la 13 orizontal — „...Gardă”, operă de Meitus, după romanul lui Fadeev.

ORIZONTAL: 1) Compozitor sovietic, autorul baletelor „Cenușăreasa” și „Floarea de piatră” — Contest. 2) Își cîntă aria în opera „Dama de pică” — „Frumoasa din pădurea...”, balet de Ceaikovski. 3) Igor Moiseev — „...de aur”, balet de Malakievici — Subsemnatul — În film! 4) Plantă agricolă — Cei din Zaporojie, în baletul lui Glier. 5) Localitate în U.R.S.S. — Autorul baletului „Giselle” — „...Susanin”, operă de Glinka. 6) Iubitul Juliettei din baletul lui Serghei Prokofiev — În acest loc. 7) Capitala Ucrainei — În tramvai. 8) Cunoscut balet de

Posesori de radio la baterie folosiți lampa termo-electrogeneratoare

Produce curent electric pentru alimentarea unui aparat radio, înlocuind bateriile, asigurînd și iluminarea încăperii. Funcționează prin consumul unei cantități reduse de petrol lampant (70—80 grame pe oră).

De vînzare la magazinele cooperativelor de consum la prețul de 375 lei bucata (inclusiv piesele de rezervă).

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

livrează:

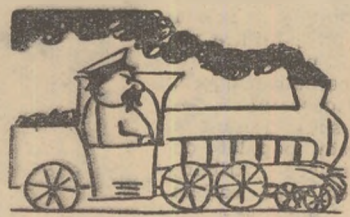
- Bachelită pentru uz general în diverse culori
- Bachelită pentru uz electrotehnic
- Bachelită pentru uz electrotehnic în execuție tropicalizată
- Bachelită textilă
- Rezoli diverse tipuri, lac de bachelită
- Novolac, solid, semifluid și alcoolic
- Aminoplast diverse culori
- Celuloid, plăci de diferite grosimi și culori
- Celuloid sidefat
- Celuloid marmorat
- Celuloid placat
- Cornoplast pentru nasturi, imitație corn

Execută: piese industriale în toate tipurile de bachelită și aminoplast pentru înlocuirea metalelor feroase și neferoase precum și a lemnului.

Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

— Și nouă ne-au spus că băiatul n-are nici un talent
Desen de V. Petrov

Mecanicul de locomotivă a ieșit la pensie
Desen de G. Prișhalava

În timpul liber...
Desen de V. Drogașin

Un om și un oraș

(urmăre din pag. 5-a)

Prinsă între două blocuri de gheață, pluta aluneca la vale. În câteva minute, făcînd rost de o barcă pneumatică, Volodea porni după ea. Ajungînd-o se chină să o elibereze din strînsoarea gheșii. Dar o așchie de gheață străpunse barca și aceasta începu să descrească vîzînd cu ochii. Volodea sări în apa care-i tăia răsufarea și așa, înot, mai trase de plută. Oamenii care sosiseră între timp cu alte bărci o aduseră la mal. Ajunse la mal și Volodea, dar țepăn. Cînd sărise în apă nu se gîndise deloc la picioarele lui.

...Era student și într-o mică expediție turistică îi degeraseră picioarele. Căzul era grav, medicii voiseră să i le amputeze dar Volodea se împotrivise. „Numai tăria dumitale te-a salvat. Dar să eviți întotdeauna mersul pe jos și mai ales frigul” — i-au spus doctorii.

...Volodea a fost înmormîntat la Aihal. Cu ultimele puteri i-a spus fetei iubite, înainte de moarte: „Nu plînge, Vika, nu mă tem de durere. În viață nu trebuie să te temi de nimic... Nici de moarte, fiindcă ea nu există”.

Pentru oameni ca Volodea nu există moarte. El nu mai poate pleca din viața celor de acolo, fiindcă s-a deschis cinematograful lui cu ecran lat și străzile orașului Mirnii își schimbă înfățișarea după proiectele lui, fiindcă orașul lui, Aihalul, crește ceas de ceas. De altfel, la intervenția constructorilor, Aihalul va purta numele lui Vladimir Kornilov, fiindcă „nu există nume mai potrivit...”

— Un pas la stînga, vă rog...
Desen de I. Klepački